№ 44 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47 | מאנטאג י"ט אדר א' תרפ"ז | 21 lutego 1927 r. | צוואנציגסטער יאהרגאנג.

גרויסער באנקעט לכבוד י. גרינבוים אין ניו-יארק.
בראנדעס—דער היטער פון איראפעאישען געוויסען.
אפמאך צווישען ענגלאנד און קאַנטאָן אונטערגעשריבען

גרויסער באנקעט לכבוד י. גרינבוים אין ניו-יארק.

ניו-יארק, 20. פעברואר (טעלעגראפיש דורך יט"א) היינט איז פארגעקומען א באנקעט לכבוד דעפ. גרינבוים. דער באנקעט איז געווארען איינגעארדנעט דורך דעם יודישען קאנגרעס צוזאמען מיט דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און די פעדעראציע פון די פוילישע יודען.

מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען: ראבינער סטעפען וויז, ריכטער מעק, בנימין ווינטער און ד"ר חיים ווייצמאן.

ד"ר רייך בעטייליגט זיך אין דער פארלאמענטארישער דעלעגאציע קיין פראנקרייך.

ווארשא, 20 פעבר. (פאט) דעם 23. ד. ח. פאהרט אב די פוילישע פארלאמענטאַרישע דעלעגאציע קיין פראנקרייך אין צוזאמענהאנג מיט דער היינט איז העלפט 12 מיטאג פארגעקומען און זאל פון סענאַטארען-קאנטיגענט פון סיים א זיצונג פון דער דעלעגאציע, וואו עס זענען ארומגערעדט געווארען א גאנצע ריי טעכנישע פראגען וועגען די אפיציעלע ארויסטרעטונגען פון דער דעלעגאציע.

אין דער דעלעגאציע בעטייליגען זיך די פארשטעהער פון אלע פוילישע סיים-פראקציעס און ד"ר רייך פון יודישען „קאלא".

מארגען, 5 א זייגער וועט און דער פראנצויזישער אמבאסאדע פארקומען א געזעגנונגס-אויפנאהמע פאר דער דעלעגאציע.

מפלה פון די ענדעקעס
ביי די וואהלען צו די פריצים-פערבאנדען.

ווארשא, 20. פעברואר (טעלעפאניש) פון לעמבערג איז אנגעקומען א ידיעה, אז ביי די וואהלען אין די אגראר-פעראיינען פון אלע 3 וואיעוואדזטוועס אין מזרח-גאליציען, האבען די ענדעקעס געליטען א פולקאמענע מפלה.

אלס פרעזעס פון די פריצים-פעראיינען איז אויסגעוועהלט געווארען אנ'אונפארטייאישער. דער ביז איצטיגער פרעזעס איז געווען ד"ר וואשצוסקי, א בעוואוסטער ענדעק, וועלכער איז בעשטימט געווארען אלס „אבאושני" אין דמאווסקיס „לאגער".

בראנדעס — דער היטער פון איראפעאישען געוויסען.

קאפענהאגען, 20. פעברואר (טעלעגראפיש דורך יט"א) וועגן געארג בראנדעס'עס לעצטע טעג הערט מיטגעטיילט, אז נאך דער לעצטער אפעראציע האט ער זיך געפיהלט בעסער. פרייטאג איז אבער זיין געזונד-צושטאנד אומפארגעזעהן פערערגערט געווארען און שבת איז שוין די לאגע געווען גאר שלעכט. שבת 9 אווענד האט זיך אנגעהויבען די גסיסה און אין 15 מינוט ארום איז ער געשטארבען.

א טייל פון דער דענישער פרעסע זאגט זיך חיינא ארויס, אז הגם בראנדעס איז בלי ספק געווען איינער פון די שטארקסטע פערזענליכקייטען אין דענעמארק איז ער דאך נישט געווען קיין נאציאנאלער פיהרער פון דענישען פאלק. פון די לעצטע ווערק זעהט מען, אז ער איז פארבליבען א יוד.

הגם בראנדעס איז קיינמאל נישט געווען קיין מיטגליד פון דער יודישער קהלה אין קאפענהאגען, וועט ער דאך קומען צו קבורה אויפ'ן יודישען בית עולם.

בערלין, 20. פעברואר (טעלעגראפיש דורך יט"א) ברענגענדיג די ידיעה וועגען בראנדעס'עס טויט, בעצייכענט איהם די דייטשע פרעסע אלס איינעם פון די גרעסטע פערזענליכקייטען אין דער וועלט און אלס דעם היטער פון איראפעאישען געוויסען אין איצטיגען דור.

250 דראהונגס-בריף האט שיידעמאן
בעקומען פון די דייטשע נאציאנאליסטען.

וויען, 20. פעברואר (א. ה.) דער סאציאלדעמאקראטישער דעפ. שיידעמאן האט ערקלערט פאר א מיטארבייטער פון „אכט אוהר בלאט", אז נאך דער לעצטער רעדע, וואס ער האט געהאלטען אין דייטשען רייכסטאג, האט ער בעקומען 250 דראהונגס-בריף.

דעם פערשלאג פון דער פאליציי, אז זי וועט איהם נעמען אונטער איהר השגחה, האט שיידעמאן אבגעווארפען.

דער נעכטיגער דאלאר-קורס
אפיציעל: —
נישט-אפיציעל—8.94 — טענדענץ—רוהיג.

אונטערגעשריבען אנ'אפמאך
צווישען ענגלאנד און קאנטאן.

האנקאנג, 20 פעבר. (פאט) דער שליח פון דער ענגלישער באטשאפט, מאלעי האט נעכטען אונטערגעשריבען מיט'ן קאנטאנער אויסערן-מיניסטער א אבמאך וועגען די ענגלישע קאנצעסיעס אין האנקאנג.

ענגלאנד גרייט זיך צו פערטיידיגען איהרע קאנצעסיעס אין שאנכאי.

לאנדאן, 20. טעג ואר (סא.) פון שאנכאי מעלדעט מען, אז די מיליטעראבטיילונגען פון דער צפון-ארמעע טרעטען אלס ווייטער א אויף צפון און עס ווייזט זיך אויס, אז זיי וועלען נישט פערטיידיגען שאנכאי, איבערלאזענדיג די שטאט אויף הפקר.

ענגלאנד האט ביז איצט קאנצענטרירט אין שאנכאי אנ'ארמעע פון 8 טויזענד מאן. אין פארט שטעהען 25 קריגס-שיפען גרייט צום קאמף.

וויטאס וויל זיך פערשטענדיגען מיט'ן מארשאל פילסודסקי.

דער נעלטונגע- „גלאס פראוודי" ברענגט א סענסאציאנעלע ידיעה, אז וויטאס זאל האבען ערקלערט אויף א פערזאמלונג פון זיינע פאליטישע פריינד, אז ער איז א פאר-טעאר אנהענגער פון מארשאל פילסודסקי נאר די פערזאנען, וואס שטעהען נאהענט צום מארשאל פילסודסקי פערמיידען דעם אפגרונד צווישען זיי ביידע אזוי, אז זיי מאכען אונמעגליך יעדע פאר-שטענדיגונג צווישען זיי ביידע.

אין 20. יאנואר — האט וויטאס ווייטער צוגעגעבען — בעת עס איז פארגעקומען די באלשעוויסטישע אינוואזיע האט פילסודסקי מיר צוגעטרויט דעם רודער פון דער מלוכה.

וויטאס וואלט אויך זעהר גערן געוואלט צוריק זיך שטעלען אין קאנטאקט מיט'ן מארשאל און צוזאמען ארבייטען לטובת דער מלוכה. איך האב און דער לעצטער צייט זעהר פיל איבערגעלעבט און זעהר פיל נאכגעטראכט, האט וויטאס מעלאנכאליש פערענדיגט. ווי מען שמועסט האבען זיך א טייל וויטאס'עס מקורבים גענומען אויסצוגלייכען דאס מיספער-שטענדניש צווישען איהם און מארשאל פילסודסקי.

ווער איז אין דייטשלאנד פאר בעניצען די האנדעלס-אונטערהאנדל. מיט פוילען?

בערלין, 20 פעבר. (פאט) די ראדיקאלע „וועלט אם מאנטאג" מעלדעט פון די פארלאמענטארישע קרייזען, אז די דייטשע רעגירונג בעמיהט זיך איצט צו געפינען אנ'אויסוועג פון דער אונבעקוועמער פאליטישער סיטואציע, וואס זי האט זיך געשאפען דורכ'ן איבעררייסען די ווירטשאפטליכע אונטערהאנדלונגען מיט פוילען. צוליב דעם צוועק פירט איצט די דייטשע רעגירונג אונטערהאנדלונגען אין ווארשא כדי צו פערגלייכען דעם נאציאנען ענין איידער עס וועט זיך עפענען די מערץ-סעסיע פון פעלקער-ליגע-ראט.

פון די לעצטע זיצונג פון די רייכס-טאגס-קאמיסיעס, ווייזט זיך ארויס, אז די רעגירונג וועט נישט בעקומען קיין מעהרהייט, וועלכע זאל לויבען איהר טאקטיק, דאס וואס די דייטשע אויסערן-קאמיסיע האט נישט אנגענומען קיין שום בעשלוס און דער דאזיגער פראגע, און דער בעסטער בעווייז, אז די רעגירונג וואלט בשום אופן נישט בעקומען קיין הסכמה צו אוהרם א רעזאלוציע. די סאציאל-דעמאקראטען, דעמאקראטען און זאגאר דער צענטער האלטען די טאקטיק פון דער רעגירונג פאר אנ'אומגלומפע-טע שפיל. בלויז די דייטש-נאציאנאלע האלטען, אז די רעגירונג האט געהאנדעלט ריכטיג מיט'ן איבעררייסען די אונטערהאנדלונגען.

פאליציי און פאשיסטען
אין קאמף מיט די בערלינער קאמוניסטען.

בערלין, 20 פעבר. (פאט) שבת אווענד איז פארגעקומען א בלוטיג געשלעג צווישען די מיטגלידער פון די נאציאנאליסטישע קארפאראציעס און א גרופע קאמוניסטען. די נאציאנאליסטען האבען איינגעארדענט א דעמאנסטראציע, וועלכע איז בעפאלען געווארען פון די קאמוניסטען מיט א האגעל פון שטיינער. די פאליציי האט אונטערוועגנדם און נעשאסען צו די קאמוניסטען. 5 קאמוניסטען זענען ארעסטירט געווארען.

—0—

וואולקאן-אויסברוך אויף קאווקאז.

טיפליס, 20. פעברואר (סא.) מאטראזען, וואס זענען אנגעקומען פונ'ם שווארצען ים קיין קאנסטאנץ דערצעהלען, אז דער וואולקאן סאקרי אויף קאווקאז, וועלכען מען האט שוין געהאלטען פאר א לאנג אויסגעלאשענעם, האט די טעג ווידער אנגעהויבען צו שפייען מיט פייער, דער לאווא-שטראם געהט מיט א זעהר שטארקער קראפט, פערניכטענדיג אלץ, וואס טרעפט אן אינ'ם וועג. עס זענען אויך דא מענשליכע קרבנות.

סאוויעטישע מאשין-ביקסען אין דער קאנטאנער ארמעע.

לאנדאן, 20 פעבר. (פאט) די צייטונגען שטעלען פעסט, אז די קאנטאנער ארמעע האט צו פערדאנקען איהר נצחון די סאוויעטען, וועלכע נכבען איהר הילף אין איינע פון די שלאכטען האבען זיך בעטייליגט רוסישע מאשין-ביקסען.

שטרעזעמאן וועט זיך נישט בעטייליגען אין דער מערץ-סעסיע פון פעלקער-ליגע.

בערלין, 20 פעבר. (פאט) „פאסישע צייטונג" מעלדעט, אז ביז איצט איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען צי שטרעזעמאן וועט זיך פערזענליך בעטייליגען אין דער פארשטעהענדער סעסיע פון דער פעלקער-ליגע. שטרעזעמאן וועט ביז סוף חודש בלייבען אין סאן-רעמא און שפעטער וועט ער פאהרען קיין גענף, אויב בריאן און טשעמבערלען וועלען זיך אויך דארט געפינען.

פון טיף-טען הארצען דריקען מיר אויס אונזער מיטגעפיהל צום פלוצלינגען טויט פון אונזער פריינדין און חברט'ע

גיטל זאריצקא-זעליגער ע"ה

זאל די טרויערנדע משפחה איהר טרייסט געפינען אין דעם, וואס דער גרויסער פערלוסט האט זיך אויף אייביג איינגעקריצט אין די הערצער פון די פריינד פון דער פערשטארבענער.

מרים און זלמן זילבערצווייג.

תל-אביב 1. פעברואר 1927.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע מוטער, מאכטער שוועסטער און שוועגערין

דבורה שפיגעלמאן נ"ע
אשת ר' יעקב מנחם הכהן מ'בערלאטאוו
אין עלטער פון 45 יאהר.

די לוי' קומט פאר היינט מאנטאג, י"ט אדר א' 1 א זייגער נאכמיטאג פון טרויער-הויז צגיעלניאנא 46, וועגען וואס מ'טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

עס קלינגט שוין איז גאנץ לאדז,
אז אלער ארט ביטעס, פאדאניעס, רעקורסען, אפעלאציעס און אלע געריכטס-פינאנס-אדמיניסטראטיווע און קאמונאלע אינסטיטוציעס ווערען אמבעסטען, אמביליגסטען און אמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביורא

„פאלאניא" אלעיא 1 מאי 7.

וויכטיגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אנווייזונגען אין אלע שטייער-אנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאו שווייצער.
— איבערזעצונגען: האנדעלס- און פריוואט-קארעספאנדענץ, קאנטראקטען. — פראטעסטירטע וועקסלען ווערען אנגענומען אויפצומאנען מיט איינגענע קאסטען. מיטגלידער פון פראפעס-אנגעלע פעראיינען צאהלען 25% בילינער.

צו דער חתונה פון
פרל. צעלא גוטוויל
מיט ה' מאריץ יאקובאוויטש
גראטולירען הערצליך
איזאק מיליך און פרוי.

Dr. med. Braun
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און ווענערישע קראנקהייטען און מענער שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)
23 פאלודניאווא 23
טעל. 40-26
נעהמט אן פון 9—11 און פון 5—8 אווענד.

Dr. med. Ludwik Rapeport
P. Narutowicza 25 (דזשיעלנא) Tel. 44-10
ספעציאליסט פאר נירען-, בלאזען- און האַרן-קראנקהייטען
נעמט אן פון 1—2 און פון 4—7 אווענד.

Dr. med. S. Neumark
Moniuszki 5, (פאסאזש-מייער)
ספעציאל-ארצט
פאר הויט, האר- און ווענערישע קראנקהייטען
בעהאנדלונג מיט רענטגען-שטראהלען.
נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 7—8,
פרויען פון 3 ביז 4 נאכמיטאג.

Dr. Prybulski
זאוואדזקא 1 :—: טעלעפאן 25-38
ווענערישע האר- און הויט-קראנקהייטען, מענער-שוואכע.
בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל) און רענטגען-שטראהלען.
נעמט אן פון 9—1 דאמען אח. אזן 4—8: פון 4—5.

Dr. Różaner
ספעציאליסט פאר הויט-ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.
היילונג מיט קווארץ-שטראהלען און דיאטערמיע
דזשיעלנא 9, טעל. 28-98.
צוריקגעקעהרט
פון 8—10, 5—8. פרויען 3—4.

פרעזידענט צוריקגעקומען פון פויזען.

האנדעלס-אבמאך צווישען פוילען און די פעראייניגטע שטאטען.

פרעזידענט צוריקגעקומען פון פויזען.

ווארשא, 20. פעברואר (פאט) היינט 7 אוונט איז דער פרעזידענט צוריקגעקומען קיין ווארשא. דעם פרעזידענט האט בעגלייט דער אגראר-מיניסטער ניעזאביטאווסקי. דער מארשאל פילסודסקי און דער גאנצער קאבינעט האבען בעגריסט דעם פרעזידענט אויפ'ן באהן-הויף.

פוילען שליסט א האנדעלס-אפמאך מיט אמעריקא.

ווארשא, 20. פעברואר. (טעלעפאניש). דא האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז די היגע אמעריקאנער בעשאפטס האט בעקומען א דעפעשע, אז די וואשינגטאנער רעגירונג איז מסכים צו שליסען מיט פוילען א האנדעלס-אבמאך אויף 1 יאהר. די אונטערהאנדלונגען זאלען זיך שוין היינט אנהויבען.

די ביז איצטיגע שוועריגקייטען בעשטעהען אין דעם, וואס אמעריקא שליסט געוועהנליך אזעלכע טראקטאטען אויף א טערמין פון 10 יאהר און פוילען קען אבער ביי די איצטיגע בעדינגונגען נישט שליסען קיין אבמאך אויף אזא לאנגע צייט.

שארפע פראטעסטען געגען דער רעגירונג,

האבען זיך געהערט אויפ'ן נעכטיגען מיטינג פון פ.פ.ס. אין לאדז

(אז) נעכטען אוונט איז אין קינא טעאטער „אימפעריאל“ פארגעקומען א גרויסער פאליטישער מיטינג פון פפ"ס, מיט רעדעס זענען ארויסגעטרעטען די רעפרעזענטאנטען זשעמיענצקי און בארליצקי, וועלכע האבען ארומגערעדט די איצטיגע פאליטישע און ווירטשאפטליכע לאגע אין פוילען. די רעדנער האבען אויף א זעהר שארפען אופן קריטיקירט די איצטיגע רעגירונג, וועלכע זארגט זיך מעהר פאר די אינדוסטריעלער און גרויסע פריצים, ווי פאר די ארבייטענדע מאסען.

זיי האבען אויך דערמאנט די קאנפערענצען, וואס די רעגירונג האט אפגעהאלטען מיט די פריצים אין ניעסוויזש, וואו מען האט געזוכט עצות צו פערבעסערן די לאגע פון די פריצים.

צום סוף האבען די רעדנער אויך אנגעוויזען, אז די רעגירונג בעמיהט זיך נישט צו לינדערן דעם אלץ-וואקסענדען יק-זות.

נעכטיגער ראיאן-צוזאמענפאהר פון לינקע נ.פ.ר. אין לאדז.

(אז) אין זאל פון שטאט-ראט איז נעכטען פארגעקומען א צוזאמענפאהר פון לינקע נפ"ר אין דער לאדזשער וואיעוואדזשאפט. אין צוזאמענפאהר האבען זיך בעטייליגט 113 דעלעגאטען און א גאנצע רייה געסט פון פערשידענע געגענדען. מיט רעפעראטען זענען ארויסגעטרעטען: דעפ. ציוואק פון פויזען, דעפ. וואשקעוויטש, ד"ר פיבנא און דער וויצע-פרעזידענט פון שטאט-ראט, וואיעוואודזקי. אלע רעדנער זענען געווענדעט די איצטיגע פאליטישע סיטואציע אין לאנד און וועגען דער שטעלונג פון די לינקע נפ"ר.

עס זענען אנגענומען געווארען א גאנצע רייה רעזאלוציעס וועגען דער טאקטיק פון דער פארטיי.

ענגלישע נאטע צו די סאוויעטען

וועגען דער סאוויעטישער פראפאגאנדע אין כינע.

פאריז, 20. פעברואר (פאט) „העראלד“ מעלדעט פון לאנדאן, אז די ענגלישע רעגירונג האט רעדאגירט א נאטע צו די סאוויעטען, אז אויב זיי וועלען נישט ענדערען זייער ענגליש-פיינדליכע פאליטיק אין כינע, וועט ענגלאנד אנולירען דעם ענגליש-סאוויעטישען האנדעלס-טראקטאט.

סאוויעטיש-טשעכישע ווירטשאפט-ליכע אונטערהאנדלונגען.

פראג, 20 פעבר. (פאט) אין צוזאמענהאנג מיט די קלאנגען וועגען אנערקענען די סאוויעטען דורך טשעכאסלאוואקיען, דערוויסט זיך די „נאראדני ליסטי“ פון א קאמפעטענטער קוועלע, אז דאס טשעכישע אויסערן-מיניסטעריום זעהט אויך פאר אונטערהאנדלונגען מיט מאסקווא, וועלכע וועלען אבער ארומנעמען בלויז ווירטשאפטליכע פראגען.

סאוויעטען בעקומען צוריק די לופט-שיף, וואס האט זיך אראפגעלאזט אין לוצק.

לובלין, 20 פעבר. (ספ.) אויף א בעפעהל פון דער פוילישער מאכט, האט מען צוריק אפגעגעבען די סאוויעטישע לופטשיף, וואס האט זיך מיט א קורצער צייט צוריק אראפגעלאזט אין לוצק, צו די סאוויעטען. צו דעם צוועק זענען אראפגעקומען קיין לוצק צוויי סאוויעטישע קאמיסארען און זיי זענען אפגעפלויגען מיט זייער לופט-שיף קיין מינסק. די סאוויעטישע לופט-פליהער, וועלכע האבען זיך געהאט אראפגעלאזט אויף דעם וועלבעא אעראפלאן אין לוצק, זענען פערבליבען אין פוילען.

אינטערנאציאנאלער מיליטעריש-מעדיצינישער קאנגרעס אין ווארשא.

סוף מאי וועט אין ווארשא פארקומען א גרויסער אינטערנאציאנאלער צוזאמענפאהר פאר מיליטערישער פארמאציע. אין צוזאמענפאהר וועלען זיך בעטייליגען 2000 פערזאן פון 46 פעלקער. דער היי-יעהריגער קאנגרעס וועט דויער'ן גאנצע צוויי וואכען. אין איהם וועלען זיך צום ערשטען מאל בעטייליגען פארשטעהער פון דייטשלאנד, אונגארן, עסטרייך און בולגאריען, וועלכע האבען זיך ביז אהער נישט בעטייליגט אין דער דאזיגער אקציע. אין קריגס-מיניסטעריום, וואס איז בעפולמעכטיגט געווארען דורך דער רעגירונג צו ארגאניזירען דעם קאנגרעס, קומען שוין זייט איינגע חדשים פאר די פארבערייטונגען. אין סאניטאר-דעפארטאמענט איז געשאפען געווארען א ספעציעלער קאנגרעס-ביורא.

נעכטען איז פארגעקומען א פרעסע-קאנפערענץ, וועגען גאנג פון די פארבערייטונגען. פון דער ביורא האבען אינפארמירט די פרעסע וועגען גאנג פון די פראבערייטונגען.

דער קאנגרעס וועט פארקומען אין דער געביידע פון דער שולע פאר פאר-לאזאנג זשו'ס.

דער פרעזידענט, מארשאל פילסודסקי און דער פרעזידענט פון שטאט-ראט וועלען איינארדנען בעזונדערע ראוטען פאר די אנטיילנעמער פון קאנגרעס. נאכ'ן קאנגרעס וועלען די בעטייליגטע ארומפאהרען אין א ספעציעלען צוג אויף אן אויספלוג קיין קראקא, זאקאפאנע, קריניצע און לעמבערג ווי אויך קיין ווילנא און פויזען.

טריומף פון לאדזער קינסטלער מארק שווארץ אין פאריז.

פאריז, 20. פעברואר (ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט“). די פראנצויזישע רעגירונג האט דורכ'ן מיניסטער פאר קונסט געקויפט ביים בעקאנטען קינסטלער מארק שווארץ (פון לאדז) א ווערק אין קופער-בלעך פאר דעם פאריזער מוזעאום.

נעכטיגער אוונד פון דער דיכטערין אלישבע אין פילהארמאניע.

ביי אנ'איבערגעפולטען זאל פון ליבהאבער פון העברעאישען ווארט איז נעכטען אוונד פארגעקומען אין פילהארמאניע דער אוונט פאר פאעזיע און פראזע פון דער העברעאישער דיכטערין אלישבע. דירעקטאר ראזענבוים האט געעפענט דעם אוונד מיט א העברעאישער בעגריסונג פאר דער דיכטערין, וואס איז געקומען צו אונז פון א פרעמדער קולטור און פונקט אזוי ווי די ביבלישע רות האט זי פערלאזט איהר היים און איהרע נאהענטע און זיך פעראייניגט מיט'ן יודישען פאלק.

ד"ר פרענקעל האלט דאן אנ'אויסהאלטענע שעהנע העברעאישע רעדע, אין וועלכער ער שטעלט זיך אב אויף דער שאפונג פון דער דיכטערין, וועלכע האט, לויט זיין מיינונג, געשאפען א נייע תקופה אין דער העברעאישער דיכטונג.

אין א עטוואס א הארטען אבער גענוג זאפטיגען העברעאיש לייענט דאן די דיכטערין איינגע שירים פון איהר כוס קטנה. ביים ענדיגען מאכט איהר דער עולם בעגייסטערטע אוואציעס. עס טראגט דאן ארוים פריילין רומא ליליען מיט איינגע געזאנג-נומערן און דער יונגער העברעאישער דיכטער יחיאל ראזענצווייג רעציטירט איינגע שאפונגען פון דער דיכטערין.

צום סוף האט אלישבע נאך אמאל געלייענט איינגע נייע, נאך נישט געדרוקטע שירים. אין א בעגייסטערטער שטימונג איז זיך דער עולם פונאנדערגעגאנגען.

אלע יודען

ערלעדיגען זייערע רעכטס • קאנסולענטען • ארבייטען אינ'ם לאנג'עהריגען קאמפעטענטען • ביורא

זינגער, זאכאדניא 36

פראנט, פארטער.

מאסקען-באל

פון דער יודישער פרעסע

דעם 26 פעברואר אין „אימפעריאל“.

פראגראם:

דער פרעסע-באל וועט געעפענט ווערען מיט

א פרעסע-הימן

טעקסט—דיכטער משה בראדערזאהן,
מוזיק — קאמפאזיטאר הענך קאהן.

אין קאבארעט-זאל:

1) באלעט

איינשטודירט פון באלעט-מייסטער פון דייטשען טעאטער ה' גאסטעל בערגער.

2) פורים-שפיל

(אויסגעפיהרט פון דער לאדזער יודישער דראמאטישער סטודיע, מוזיק: ה. קאהן).

3) דער גרעסטער ראדיא-אפנעמער פון דער וועלט

די טובע פון דעם ראדיא-אפאראט האלט 5 מעטער די ברייט.

ס'וועלען געהערט ווערען לינקע רעדעס פון: סענ. ד"ר ברוידע, דעפ. ד"ר ראזענבלאט,

דעפ. לייבעל מינצבערג, רעד. אוגער, רעד. ע. האמבורסקי, רעד. ישראל קאהאן, רעד. לאזאר פוקס, דעפ. קירשבראון, טאנארע, בערנארד שאו, ראלאן, בארביס, הארש דוד נאמבערג, שלום אש, ה' לעוו האלפענדערסקי, ה' ישראל ליכטענשטיין, ה' פראים לאזער, ה' מולע, ראבמאן ר' יחיאל יצחק בערמאן, ב. א. גליקסמאן און אנד. לאדזער גדולים.

געזאנג-נומערן: פון ד"ר פריבולסקי, גרשון סיראטא, יאסעלע ראזענבלאט, וויקטאר כענקין, דועט פון אלא לילית מיט ר' יאסעלע כענטשינער.

אין גרויסען זאל—קארוזעל

ביי דער קאטערינקע דרעהט א בעקאנטער אנפיהרער פון דער „אגודה“.

א חתונה-בויד, א גט-ביידל,

א געצעלט פון א וואהרזאגערין

אנ'אמת'ע פאטאגראפישע אנשטאלט.

פערשידענע קיאסקען, הערליכע דעקאראציעס.

טעמפעל פון דער יוד. פרעסע

קאריקאטורען פון כלל-טוער, זשורנאליסטען, קהלה-פערזאנען, דעפוטאטען, סענאטארען, געמאלט פון די בעסטע יודישע קינסטלער.

בילעטען ווערט פון היינט אן פערקויפט אין „לאדזער טאגעבלאט“ פון 6—9 אוו. און אין „נייעם פאלקסבלאט“ פון 11 ביז 2 מיטאג.

אלע בילעטען, וואס זענען געקויפט און דערהאלטען געווארען אויפ'ן 29-טען יאנואר, בלייבען גילטיג אויפ'ן 26-טען פעברואר.

רייכער בופעט. 2 ארכעסטערס.

דער גערער רבי קומט קיין לאדז,

כדי צו מאכען „שלום“ צווישען דער „אגודה“ און די „אומפארטייאישע“ אין דער היגער קהלה;

(ג) ווי בעקאנט, זענען די אונטערהאנדלונגען צווישען דער „אגודה“ און די „אומפארטייאישע“ מכוח דער ווייטערדיגער צוזאמענארבעט אין דער קהלה פארמעל און פאקטיש שוין מיט צוויי וואכען צוריק איבערגעריסען געווארען, מחמת די צדדים האבען נישט געקענט ארויסקומען צווישען זיך. דער נוישטעטער רב האט ארויסגעפיהרט מעהרערע אינטערווענץ און לסוף איז עס געפאלען פון לאדז מיט גארנישט. אלס פועל-יוצא פון דער געשאפענער לאגע איז זיין א רייה וואכען שוין נישט פארגעקומען קיין זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג. אלס סבות דערצו ווערט אנגעגעבען דאס בלומ-'שטע פעהלען פון... קווארום און נאך אנדערע „אביעקטיווע“ בעדינגונגען, וועלכע מאכען אונמעגליך וועלכע עס איז ממשות'דיגע ארבייט.

דער נוישטעטער רב בעמיהט זיך ווייטער צוזאמענצושטעלען צווישען די לאדזער ארטאדאקסען דעם שלום. צו דעם צוועק איז דער נוישטעטער רב לעצטענס געווען אין אלעקסאנדער און האט אויך בעזוכט דעם גערער רבי'ן. דער גערער רבי האט אויסגעדריקט זיין גרייטקייט צו קומען צו דעם צוועק קיין לאדז, בכדי אויפ'ן ארט אויסצוגלייכען זיין איינפלוס און ברענגען צו א שלום.

מיר ווערען געמאלדען, אז דער גערער רבי שליט"א קומט די היינטיגע וואך קיין לאדז אויף שבע-ברכות צו ה' מאיר יאקסאוויטש, וועלכער מאכט חתונה זיין טאכטער מיט'ן בענדינער רב'ס זוהן. ביי דער געלעגענהייט וועט דער גערער רבי אפהאלטען א ספעציעלע קאנפערענץ מיט דער לאדזער „אגודה“ און די „אומפארטייאישע“ און זעהן צושטאנד צוברענגען דעם שלום אין דער קהלה.

אגב האבען די גערער חסידים אין לאדז שוין בעקומען א בעפעהל פון גערער „הויף“ צו מאכען א סוף צו די ארומרייסענישען און זעהן צו טון עפעס ממשות'דיגעס. אין שייכות דערמיט איז נעכטען אין אוונט שוין פארגעקומען א אסיפה פון דער לאדזער ארגאניזאציע פון דער „אגודה“.

—0—

וואס ווערט היינט געשפילט אין די טעאטערן און קינאס?

סקאלא: — „אוריאל אקאסטא“.

שטאטיש-טעאטער — „אוש-מיער לאטור“.

מאזולארני: — „ווארשאווא ווינאצי“.

אימפעריאל: — „די אונגעקרוינטע מלכים“.

לונא: — „דער אדלער“.

רעדיטא: — „די בלוטיגע געליבטע“.

גראנד-קינא: — „דער קאזאקער פארטיזאנט“.

אדעאן און קארסא: „בוסטער קעאטאן אלס באקסער“.

אפאלא: „דוגל“.

דער יאהרגאנג 1906

ווערט איז מאי ארייננעצויגען אין מיליטער-דינסט.

(§) ווי מיר דערוויסען זיך פון א אפיציעלע קוועלע וועלען אין די ערשטע טעג מאי איינגעצויגען ווערען אין די מיליטער-רייהען די יאהרגאנג 1906, און די מאנשאפטען פון 1905, וועלכע זענען ביז איצט געווען פערשריבען אין איבערקאמפלעטונגען, און דער יאהרגאנג 1905, וועלכער האט ביז איצט געהאט פון ארראמשעניעס. פון יאהרגאנג 1906 וועט נאר איינגעצויגען ווערען א העלפט, די רעשט וועט ערשט געהן דינען אין פריהלינג 1928. די קארטי-פעראלאניעס וועלען איבערגעשיקט ווערען ביז'ן 15 מערץ ה. י. די מאנשאפט פון 1906, וועלכע וועלען ביז דעם טערמין נישט בעקומען קיין אויפפאדערונג זיך צוצושטעלען צו דער דינסט, וועלען פערשריבען ווערען צום איבערקאמפלעקט, וואס געהט דינען אין 1928.

פון דער געזעלשאפט „דאנטע אלגהיערי“.

אין לאדז איז מיט א קורצע צייט צוריק ענטשטאנען א געזעלשאפט אויפ'ן נאמען פון גרויסען איטאליענישען פאעט דאנטע אלגהיערי.

די געזעלשאפט צעהלט שוין 50 מיטגלידער.

פון קליינהענדלער-פעראיין ציגעל-גאס 15.

אויף דער לעצטער פערוואלטונגס-זיצונג פון קאאפעראטיוו קליינהענדלער פערבאנד צעגעלניאנא 15, איז געווארען אנגאזשירט אנ'אדוואקאט, וועלכער וועט ערטיילען יורידישע עצות 2 מאל וועכענטליך, מאנטאג פון 1—12 פארמיטאג און מיטוואך 7.30 ביז 9 אוונט.

לאָדזער טאָגעבלאַט

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע פּיעטרקאָווער 16. טעלעפאָן 47

דער רעדאַקטאָר נעהמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. pocz. 16
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אַדמיניסטראַציע 47.

געאָרג בראַנדעס

ווייט, ווייט אין צפון פון אייראָפּא, אין דער הויפּט-שטאָט פון דענע-מאַרק, קאָפּענהאַגען, איז דעם 19. פעברואַר געשטאָרבען אין 85-יעריגען עלטער דער גרויסער דעניש-יודישער דענקער און שרייבער געאָרג בראַנדעס.

פול מיט פרישקייט און ענערגיע, פול מוט און דורשט נאָך קענטני-סען האָט דער קלוגער זקן פּערבראַכט ביז אין טיפען עלטער ביים שרייב-טיש און אַרויסגעלאָזט פון צייט צו צייט מאָנומענטאַלע ווערק, א סך הכל פון פיל צענדליגער יאָהרען-שטודיום און בעטראַכטונגען. עס איז גענוג צו דערמאַנען, אַז אין פאַרלויף פון די לעצטע צוועלף פונפצעהן יאָהר האָט געאָרג בראַנדעס אַרויסגעגעבען צוויי גרויסע בענדער וועגען וואָלטער, צוויי גרויסע בענדער וועגען געטע, א ריזיגע מאָנאָגראַפיע וועגען יוליוס צעזאַר, א פּראַכטפול בוך וועגען דעם גענאַלען קינסטלער מיכעל אַנדזשע-לאָ און נאָך פיל אַנדערע. אין דער איינציגער צייט לאָזט ער נישט דורך קיין איינציגע מעהר אָדער ווייניגער בעדייטענדע ערשיינונג אין דער וועלט-פּאָליטיק, אויף וועלכע ער זאָל זיך נישט אָבּרופען מיט א קלאָר און ריינליך אויסגעשפּראָכענער מיינונג, מיט זיין איינענעם קריטישען בראַנדעס-שטאַנדפּונקט.

עס זענען געווען צייטען, ווען אַרום דעם גלענצענדען שאַרפען יודי-שען קאָפּ פון געאָרג בראַנדעס איז געשטאַנען א היציגער קאַמף פון מיי-נונגען: א שטרייט וועגען דעם, אויף וויפיל גרויס זענען זיינע יודישע אינ-טערעסען, אויף וויפיל טריי, אָדער אינטריי ער איז געווען צו זיין פאָלק, אויף וויפיל ער האָט ווען עס איז געוואָלט אַבלייקענען זיין נאַציאָנאַליטעט. אין דעם שטרייט איז מען אַמאָל געגאַנגען אַזוי ווייט, אַז מען האָט איהם אַליין נישט געלאָזט רוהען און איהם שאַרף אָנגעגריפען.

פאַר די יעניגע פון אונז אָבער, וועלכע האָבען דאָס גליק געהאַט צו שטעהען נאָהנט צו דעם גרויסען שרייבער, איז פון לאַנג געווען קלאָר, אַז דער גאַנצער שטרייט איז א מיספערשטענדעניש פון א בעליידיגענדען מין — נישט פאַר איהם, נאָר פאַר די אומזיסענדע אַנגרייפער. געאָרג בראַנדעס איז זיין גאַנץ לעבען געווען אַן אויסגעשפּראָכען יודיש געשטאַלט. דאָס בוך פון געאָרג בראַנדעס וועגען דיזראַעלי-ביקאָנספילד, זיינע ווערק וועגען הענריך היינע, יעקב גאָלדשמידט, נישט רעדענדיג שוין פון זיין אמת יודי-שען אַבהאַנג אויף יוליוס צעזאַר און זיין יודישען פּשט אויף דעם לעבענס-ווערק פון מיכעל אַנדזשעלאָ זענען דורכגעאָטעמט פון א ברייטער און שעהנער יודישער נשמה.

זיין אָריענטאַציע אין דער צייט פון דער וועלט-מלחמה איז נישט געווען געריכטעט געגען וועלכען ס'איז צד, אָבער בעשטימט פּראָ-יודיש איז זי געווען פון אָנהויב ביז צום סוף. אין דער צייט פון גרעסטען יודישען חורבן האָט ער נישט מיט ווערטער, נאָר מיט מאַטען בעוויזען, אַז ער געהערט צום פאָלק און דינט דעם פאָלק מיט דער גאַנצער קראַפט, וואָס ער בעזיצט, מיט זיין גאַנצען איינפלוס און אויטאָריטעט.

געאָרג בראַנדעס איז אויסגעוואַקסען צו א ריזיגען זייל פון אונזער צייט און איז שוין געווען אַריבערגעוואַקסען אונזער דור. געאָרג בראַנדעס איז געווען א גאַנצע עפּאָכע אין דער מאָדערנער קולטור-געשיכטע — א ציי-רונג און שטאָלץ פון אונזער פאָלק.

ערשט דעם 4-טען פעברואַר האָט די גאַנצע קולטורעלע וועלט געפייערט דעם 85-יעהריגען געבורטס-טאָג פון דעם גרויסען דענקער און קריטיקער. איצט האָט א שווערע קראַנקהייט אויך איהם, דעם ריז, אַרויס-געריסען פון אונזער מיט.

געאָרג בראַנדעס איז געשטאָרבען, אָבער זיין נאָמען און זיינע ווערק וועלען נאָך לאַנגע דורות לעבען!

ח. נ.

די בעציהונג צו יודן אין דער אַרמעע.

רעדע פון דעפּוט. קירשבּרוין.

די מיליטער-קאָמיסיע ביים סיים האָט שבת אָפּגעהאַלטען א זיצונג.

ענטפערענדיג דעם דעפּוטאַט מאַכמשינ-סקי, האָט דעפּ. קירשבּרוין געזאָגט, אַז דאָס פּעהלען פון רעזערוו-אָפיצירען איז צוצושרייבען אויפ'ן חשבון פון דער פּאָ-ליטיק, וואָס ווערט געפיהרט לגבי די נאַ-ציאָנאַלע מינדערהייטען און בעזונדערס לגבי יודען, וועלכע ווערען נישט צוגע-לאָזט אין אָפיצירען-קאָרפּוס. אַפילו די יודישע שאַרזשען פון דער געוו. עסטר-רייכישער אַרמעע, וואָס זענען אין נאַ-ציאָן פּאַרהאַן אין א צאָהל פון 2000, ווערען נישט אַנערקענט.

דעמאָבּיליזירטע ווערען יודען נישט דער-לאָזט אין די אונטער-אָפיציר-שולען.

צו דער סטאַטיסטיק, וואָס דעפּ. מאָנ-טשינסקי האָט איבערגעגעבען מכח דעם, ווי שטעלען זיך יודען צום מיליטער-דינסט, זאָגט דעפּ. קירשבּרוין, מוז באַמערקט ווערען, אַז דאָס אַריינציהען יו-דען אין דער אַרמעע קומט פאָר בעת יודישע ימים-טובים. די יודישע זעל-נער, וואָס ווילען פּאַרבּרענגען די ימים-טובים אין דער היים פּערשפּעטיגען דע-מאָלט מיט'ן צושטעלען זיך אין דער אַרמעע. פון דאַנען שטאַמט די גרויסע צאָהל פּערשפּעטונגען ביי יודען.

דאָס דאַרף דעריבער געענדערט ווע-רען. ... ווייזט אויך דעפּ. קירשבּ-רוין אָן, אַז די פּאָבּאָר-קאָמיסיעס בעצ-ציהען זיך זעהר שטרענג צו יודישע רעקרוטען און פּערדעכטיגען אָפט צו קאַ-טעגאָריע „א" שוואַכע און אַפילו קראַנקע. ער לייגט דעריבער פאָר צו שאַ-פען ספּעציעלע אַפּעלאַציאָנס-קאָמיסיעס, וואָס זאָלען קאָנען מבטל מאַכען די דע-ציזיעס פון דער פּאָבּאָר-קאָמיסיע.

דער פּאַרשטעהער פון קריגס-מיניסטע-ריום, פּאָלק. פּעטראַזשיצקי, האָט גע-ענטפערט, אַז די מיליטער-מאַכט מאַכט נישט קיין אונטערשייד צווישען די אַנגע-העריגע פון פערשידענע אמונות. די יו-דישע אָפיצירען פון דער געוו. עסטרייכי-שער אַרמעע, וואָס זענען נישט אַנגע-נומען געוואָרען אַלס אָפיצירען פון רעג-יערונג, זענען זיך, זאָגט ער, אַליין שול-דיג, ווייל זיי האָבען זיך נישט געמעל-דען בעת דער מלחמה מיט די באָלשע-וויקעס.

דעפּ. קירשבּרוין: איך קען אַזעלכע, וואָס האָבען זיך יא געמעלדעט בעת דער מלחמה מיט די סאָוויעטען און דאָך האָט מען זיי נישט צוגענומען.

פּאָלק. פּעטראַזשיצקי זאָגט זיך אַרויס געגען דעפּ. קירשבּרוין'ס פּאָרשלאַג.

די בעראַטונגען זענען נישט פּערענ-דיגט. די קומענדיגע זיצונג פון דער קאָ-מיסיע ווערט פּאַרקומען מיטוואָך.

וולאַדימיר זשאַבאָטינסקי,

דער שעפער פון יודישען לעגיאָן.

צו זיין קומען קיין לאָדז.

וולאַדימיר זשאַבאָטינסקי איז געבוירען געוואָרען אין אָדעס אין יאָהר 1880. ער האָט בעקומען נאָר א וועלטליכע ער-ציהונג. אין זיין געבורטסשטאָט האָט ער געענדיגט א גימנאַזיום און שפּעטער שטודירט יוריס-פּרודענץ אין רוים און בערן. זיין ליטעראַרישע טעטיגקייט האָט ער אָנגעהויבען אין 1899 מיט קאָרעס-פּאָנדענצ'עס פון רוים אונטער דעם פּסעוודאָנים „אַלטאַלענא" אין „אָדעסקאיאַ נאָוואָסטי". דערנאָך האָט ער געשריבען בעלעטריסטישע און פּובליציסטישע פע-ליעטאָנען, שירים, טעאַטער-שטיק (פון זיי זענען צוויי געוואָרען אויפגעפיהרט אין אָדעסער שטאָט-טעאַטער). זיין קאָ-מעדיע אין 5 אַקטען „טשוזשבינא" איז געוואָרען קאָנפיסקירט אין יאָהר 1908 אין פּעטערבורג אַזוי ווי זי איז נאָר אַרויס פון דרוק. די צווייטע אויפלאַגע פון דער קאָמעדיע איז ערשינען אין בערלין 1922.

1903 איז זשאַבאָטינסקי אַריינגעטרע-טען אין די ציוניסטישע רייהען, ער איז געוואָרען איינער פון די טיכטיגסטע מיטאַרבייטער אין די ציוניסטישע זשור-נאַלען „יעווריסקאיאַ זשיזן", פון „ראַז-סוויעט" און אַנדערע ציוניסטישע זשור-נאַלען, אין וועלכע ער האָט טאַלאַנטפול בעקעמפט אַלע אַסימילאַטאָרישע שטרע-מונגען אין יודענטום. ער איז אויך גע-וואָרען דער פּראָגראַמען רעדנער פון די ציוניסטען אין רוסלאַנד. אין זיינע אַרטיקלען, ווי אויך אין זיינע רעדעס, האָט ער בעגרינדעט די נויטיגקייט פון דער געגענוואַרטס-אַרבייט אין גלות, וואָס מוז געהן צוזאַמען מיט דער ציוניסטישער אַרבייט אין ארץ-ישראל.

אין 1906 האָט ער זיך בעטייליגט אין דער בעוואוסטער העלזינגפאָרסער קאָנ-פערענץ, וואו ער איז געווען איינער פון די הויפּט-טוער. ער האָט זיך אויך בעטייליגט אין דער געזעלשאַפט „צו דערגרייכען יודישע גלייכבערעכטיגונג". אויף דער דריטער און פירטער קאָנפערענץ פון דער גע-זעלשאַפט איז ער שטאַרק אַרויסגעטרע-טען פאַר'ן שאַפען פון א יודישען „קלוב" אין דער רוסישער דומע. אין די יאָהרען פון 1905—1907 האָט זש. געמאַכט א גרויסע טורנע איבער רוסלאַנד מיט ציוניסטישע פאָרטראַגען. ער איז אויך געווען איינער פון די הויפּט-טוער אויף די קאָנפערענצען פון די ציוניסטישע זשורנאַלען, אויף וועלכע עס איז אויס-געאַרבייט געוואָרען די יסודות פון דער ציוניסטישער געגענוואַרטס-אַרבייט אין רוסלאַנד.

זשאַבאָטינסקי איז איינער פון די קאָנ-סעקווענטסטע ציוניסטען. עס איז נישטאָ קיין שום גשמיות אין ציוניזם, וואָס ער זאָל נישט בלויז ווען קענען, נאָר ווי ער זאָל אויך נישט האָבען וואָס גמעס אַריינ-געטראָגען.

זשאַבאָטינסקי וואָס האָט, ווי געזאָגט, בעקומען נאָר א אַלגעמיינע ערציהונג, האָט בעוויזען אויפצולערנען זיך די העב-רעאישע שפּראַך אויף אַזוי פיל: אַז ער איז איצט איינער פון די שענסטע העברעאישע סטיליסטען. ער האָט בעי-רייכערט די העברעאישע ליטעראַטור מיט פּראַכטיגע איבערזעצונגען. ער האָט אי-בערזעצט פון איטאַליענישען דזשיאָוואַ-נאַליס ראָמאַן „ספּאַרטאַקוס" (ערשינען פאַר דער מלחמה אין אָדעסער פערלאַג „תּרגום"), דאַנטעס „געטליכע קאָמעדיע". א זאַמלונג שירים א. ד. נ. „תרגומים", אין וועלכען עס זענען אַריין שירים פון עדגאַר פּאָ, פּולאַרי, ראָסעטי א. א. (ערשינען אין פערלאַג „הספר" לאָנדאָן). פאַר דעם העברעאישען שול-וועזען האָט ער צוזאַמען מיט ד"ר פּערעלמאַן אַרויס-געגעבען א זעהר וויכטיגען אַטלאַס, מיט פיל פּאָליטישע און קאַרטען צו לערנען די יודישע געאָגראַפיע (ערשינען אין פערלאַג „הספר" לאָנדאָן). ער האָט אויך פּערעפענטליכט א ריהע אַרטיקלען אין „הארץ" און אין „התקופה", וואָס ערשיינט אין ניו-יאָרק אונטער דער רעדאַקציע פון דעם בעוואוסטען פּעדאַגאָג ד"ר נ. טוראָוו אין וועלכע ער לייגט פאָר פּאַרשידענע רעפאָרמען אין דער העברעאישער שפּראַך, וואָס זאָלען פערלייכטערען אויפצולערנען די שפּראַך.

נאָך דער מפּלה פון דער ערשטער רו-סישער רעוואָלוציע, האָט זשאַבאָטינסקי פאַרבראַכט עטליכע יאָהר אין אויסלאַנד, בעזונדער אין עסטרייך, וואו ער האָט שטודירט די נאַציאָנאַליטעטען-פּראַגע. שפּעטער איז ער געפאָהרען קיין קאָנסטאַנ-טינאָפּעל, וואו ער איז געווען טעטיג אַלס פּערשטעהער פון די רוסישע ציוניסטען אין דעם פּאָליטישען ביוראָ פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, וואָס האָט דעמאָלט עקזיסטירט אין קאָנסטאַנטינאָ-פּאָל. אין קאָנסטאַנטינאָפּאָל האָט ער גענומען אַן אַק-טיוון אַנטייל אין א ציוניסטישער צייטונג אין דער פראַנצויזישער שפּראַך, וואָס איז דאָרט געגרינדעט געוואָרען דורך דעם פּאָליטישען ביוראָ, ווי אויך דעם העב-רעאישען „המבשר", וואָס איז דורך דעם ביוראָ געגרינדעט געוואָרען. ער האָט אויך דאָרט געפיהרט א שטאַרקע מינדליכע אַגיטאַציע פאַר דעם ציוניזם אין פראַנצויזיש און אין שפּאַניאָליש צווישען די ספרדים.

1908 האָט זשאַבאָטינסקי בעזוכט ארץ-ישראל צום ערשטען מאָל. זיין דעמאָל-דיגער בעזוך האָט געמאַכט א שטאַרקען איינדרוק אויף די יודישע אַרבייטער אין ארץ-ישראל.

סעפּטעמבער 1914, א חודש נאָך דעם ווי עס איז אויסגעבראָכען די וועלט-מלחמה, איז זשאַבאָטינסקי געפאָהרען דעלעגירט דורך דער שטאַרקסטער אין יענער צייט אָרגאַניזאַציע (דער רוסישער) אין דער הויפּט לייטונג פון דער ציוניס-טישער אָרגאַניזאַציע, וואָס האָט זיך דעמאָלט געפונען אין בערלין מיט דעם מאַנדאַט, וואָס ער אַליין האָט זיך אויס-געאַרבייט, אַז כדי די ציוניסטישע אָר-גאַניזאַציע זאָל ווי געהעריג קאָנען ער-פילען איהר חוב, זאָל זי זיך איבערציה-ען פון בערלין אויף א נייטראַלען באָדען. פּערשטענדליך, אַז זשאַבאָטינסקי, אַלס רוסישער בירגער, איז נישט געוואָרען אַריינגעלאָזט קיין דייטשלאַנד. ער האָט דעריבער בעזוכט אַלע ציוניסטישע פיה-רער פון די נייטראַלע לענדער, ער איז אַפילו געפאָהרען קיין מאַדריד צו ד"ר מאַקס נאָרדוי, כדי זיך ווענדען דעם פּלאַן אַדורכצופיהרען, אַלע פיהרער האָבען מיט איהם מסכים געווען, נאָר דאָך איז די זאַך נישט ערלעדיגט געוואָרען צוליב אַנ'אונבעוואוסטע סבה.

ווען די מלחמה האָט זיך מעהר צו-פלאַקערט, האָט זיך זשאַבאָטינסקי גע-פונען אין מצרים, אַלס קאָרעספּאָנדענט פון דער גרויסער אין יענער צייט רוסי-שער צייטונג „רוססקיא וויעדאָמאָסטי", וואו ער האָט מיט זיינע אייגענע אויגען געזעהן די אַרויסגעטריבענע פון יפו דורך דזשעמאַל פּאַשא, ער האָט דאָ דער-זעהען די פּרוכטען פון דער שנאה גע-גען ציוניזם, וואָס איז געוואָרען פער-שפּרייט דורך דער טערקישער רעגירונג, עס איז ביי איהם דעמאָלט קלאָר געוואָ-רען, אַז נישט נאָר, וואָס די ציוניסטישע לייטונג טאָר זיך נישט אָריענטירען אויף דער זייט פון די צענטראַל-מלוכות, נאָר עס מוז געטאָן ווערען עטוואָס צו בע-פרייען ארץ-ישראל פון דער טערקישער הערשאַפט, אַז די וועלט-מלחמה מוז ווע-רען אויסגענוצט, כדי צו שאַפען פאַר דעם יודישען פאָלק די מעגליכקייט פערטיג אויסצופיהרען זיין נאַציאָנאַלע היים אין ארץ-ישראל, און אַז דאָס קען נאָר זיין דעמאָלט, ווען די יודען וועלען זיך בע-טייליגען אין דער בעפרייאונג פון א"י. צוזאַמען מיט יוסף טרומפּעלדאָר איז ער צוגעטרעטען צו אָרגאַניזירען דעם יודי-שען לעגיאָן, וואָס האָט בעזאָלט קעמפען נאָר אויף דעם ארץ-ישראל-פראָנט. די ענגלישע רעגירונג האָט די הסכמה נישט געגעבען און זשאַבאָטינסקי האָט זיך אָראָפּגענומען די אחריות פאַר דעם ער-שטען יודישען באַטאַליאָן. ער האָט זיך אָבער נישט אָבגעזאָגט פון דער אידעע צו שאַפען דעם לעגיאָן. ער איז אַוועק קיין אייראָפּא און צוזאַמען מיט גראָסמאַן און לאַנדוי האָט ער ענטוויקעלט א שטאַרקע אַגיטאַציע פאַר'ן יודישען לעגי-יאָן, וואָס האָט געדאַרפט ווערען די שטענדיגער גאַרניזאָן פון בעפרייטען ארץ-ישראל. די אַגיטאַציע האָט אָנגע-

(ענדע זעהע זייט 4).

צום טויט פון געאָרג בראַנדעס,

די לעבענס-געשיכטע פון גרויסען יודישען דענקער.

דער ערשט פּערשטאַנד בעגער גרעסטער יודישער שריפטשטעלער געאָרג בראַנ-דעס, איז געבוירען געוואָרען אין קאָפּענ-האַגען דעם 4. פעברואַר 1842. אין די יאָהרען 1859—1864 האָט ער שטודירט פילאָזאָפיע, יוריספּרודענץ און עסטע-טיק אין דייטשע און דענישע אוניווער-זיטעטען. אין יאָהר 1863 האָט ער בעקו-מען א גאָלדענע מעדאַל פאַר אַן'ערפינ-דונג וועגען דער אַלט-גריכישער טראַ-געדיע. אין 3 יאָהר שפּעטער, ווען עס איז אין דענעמאַרק אויסגעבראָכען א קאָנפליקט צווישען די פאַרשטעהער פון דער רעליגיע פון איין זייט און די פאַר-שטעהער פון וויבענשאַפטליך-פילאָזאָ-פישען געדאַנק פון דער אַנדערער זייט האָט זיך געאָרג בראַנדעס געשטעלט אויפ'ן צד פון די לעצטע. אין יאָהר 1866 האָט ער אַרויסגעגעבען א ווערק „דואַליזם אין דער נייעסטער פילאָזאָ-פיע", אין וועלכען ער האָט אויספיהרליך בעהאַנדעלט דעם שטרייט צווישען דער רעליגיע און דער וויסענשאַפט. דאָס ערשטע ווערק האָט געוואונען די אַלגע-מיינע אַנערקענונג. בראַנדעס האָט דע-מאָלט אויסגעדריקט די מיינונג פון די דענישע יונגע ליטעראַטען, וועלכע האָ-בען ערקלערט א קריג דער טראַדיציאָנע-לער עטיק.

נאָכ'ן ענדיגען די אוניווערזיטעט האָט בראַנדעס אונטערגענומען א ריזיגע אין די גרעסערע צענטער'ן פון אייראָפּא, ער איז געווען אין פּאַריז, רוים, לאָנדאָן א. אַנד. אין פּאַריז איז ער געשטאַנען אין נאָהענטע בעציהונגען מיט די בע-ריהמטע פילאָזאָפען רענאַן און היפּאָליט טען, און לאָנדאָן מיט סטיואַרט מיל. טען'ס אַנשויאונגען וועגען קונסט האָבען געמאַכט א טיפען רושם אויפ'ן יונגען בראַנדעס און געהאַט אַנ'איינפלוס אויף זיין ווייטערדיגען שאַפען. שוין אין דער העלסטער בלוהה-צייט פון זיין שריפט-שטעלערישער קאַריערע, ווען ער האָט גע-האַלטען לעקציעס אין פּעטערבורג וועגען דער אויפגאַבע פון דער קריטיק האָט ער דערמאַנט, אַז היפּאָליט טען האָט גע-האַט אויף איהם א גרויסען איינפלוס.

אין קאָפּענהאַגענער אוניווערזיטעט האָט ער געהאַלטען לעקציעס וועגען די שטרעמונגען אין דער ליטעראַטור פון 19. יאָהרהונדערט. די סטענאָגראַמען פון די לעקציעס זענען שפּעטער אַרויס אין דער פאָרם פון א בוך, וואָס איז איבער-זעצט געוואָרען אין עטליכע שפּראַכען, דערונטער אויך אין יודיש. אין דאָזיגען ווערק האָט ער קריטיש אַנאַליזירט די צייט, אין וועלכע די קינסטלער זענען גע-בוירען געוואָרען און כאַראַקטעריזירט די פּערזענליכקייט פון די קינסטלער, ווי בייראָן, וואָרדסוואָרט, שעלי, הוגאָ, זאָלאַ, פלאָבער א. אַנד. ער האָט אַרויסגעגעבען א בוך וועגען די פאָרמען פון די דיכטערי-שע שאַפען, וואָס איז שטאַרק געלעזען געוואָרען אין זיין היימאַט-לאַנד און אין אַלע לענדער פון אייראָפּא.

נעבען בראַנדעס'ן זענען אַרויסגעקומע-נע געוואָרען פּאַמפלעטען, אין וועלכע עס איז איהם פאָרגעוואָרפען געוואָרען זיין יודישע אָבשטאַמונג.

אין די יאָהרען 1874 איז בראַנדעס'ס ברודער, עדוואַרד, א דעפּוטאַט פון דענישען פּאַרלאַמענט, בעשטימט געוואָרען אַלס מיניסטער.

אויף א געוויסער צייט האָט זיך בראַנ-דעס אין יאָהר 1886 בעזעצט אין בער-לין, וואו ער האָט מיטגעאַרבייט אין פער-שידענע דייטשע קונסט-זשורנאַלען, שרייב-בענדיג אין דער דייטשער שפּראַך. אין דייטשלאַנד האָט ער לאַנג נישט געוואוינט ער האָט זיך באַלד צוריק אומגעקעהרט קיין קאָפּענהאַגען.

אין פרילינג 1887 האָט ער בעזוכט פּעטערבורג און געהאַלטען פאָרלעזונגען וועגען רוסישען ראָמאַן, צענגעלידערנדיג דאָס ווערק פון טאָלסטאָי, טורגעניעוו און דאָסטאָיעווסקי. אין יאָהר 1902 איז בראַנדעס בעשטימט געוואָרען אַלס פּראָ-פעסאָר פון קאָפּענהאַגענער אוניווערזי-טעט.

אין יאָהר 1903 האָט ב. געהאַלטען לעקציעס אין פראַנצויזישען אוניווערזי-טעט אין פּאַריז אין דער פראַנצויזישער שפּראַך.

בראַנדעס האָט אויך געשריבען אויף ספּעציעל יודישע טעמעס. ער האָט אַרויסגעגעבען אַבהאַנדלונגען וועגען איוב און שיר השירים. זיינע ביכער „פערדינאַנד לאַסאַל" און „לאָרד ביקאָנספילד" זענען איבערזעצט געוואָרען אין פיל שפּראַכען און אַרויס אין עטליכע אויפ-לאַגעס.

אין דער דענישער שפּראַך זענען אַרויס 19 בענדער פון זיינע קריטישע ווערק. אין ניו-יאָרק איז אַרויס בראַנ-דעס'ס ווערק אויף יודיש אין 16 בענדער.

ערשט נישט לאַנג האָט די גאַנצע קול-טורעלע וועלט געפייערט דעם 85-יעהרי-גען יובילעאום פון געניאַלען יודישען קריטיקער.

די גאַנצע פּרעסע האָט דעם יובילאַר געווידמעט וואַרעמע אַרטיקלען. ער איז אַנגערופען געוואָרען „דער גרעסטער מאַן פון דענעמאַרק" און „דער גרעסטער אייראָפּעער".

בראַנדעס איז, נישט קוקענדיג אויף זיין טיפען עלטער, דערמאָלט געווען ביי זיין פולער אַרבייטס-קראַפט. פאַר'ן טויט האָט בראַנדעס, דער אייביג-יונגער, געזאָגט: „איך פיהל, ווי מיינע כחות שפּראָצען מיר איבער. איך קען מיך נאָ-נישט פּאַרשטעלען, אַז איך זאָל ווע-רען מיד און אַלט, ווי בכלל, אַז איך וועל אויפהערען צו עקזיסטירען". אין די לעצטע יאָהרען האָט בראַנדעס גע-אַרבייט איבער א ריהע ווערק, וואָס האָ-בען איהם פּערשאַפט א סך שונאים אין זיין פאַטערלאַנד: ער האָט אָנגעשריבען א ווערק, אין וועלכען ער האָט אָבגעווי-זען, אַז ישוע קריסטוס האָט קיינמאָל נישט עקזיסטירט.

בראַנדעס האָט געהאַט א מאַסע פריינד צווישען די גרעסטע פּערזענליכ-קייטען, אַזוי האָט ער זיך אָפט בעגעגענט אין קאַרלסבאַד מיט'ן „טיגער" קלעמאַנ-סאָ. זיי זענען געווען גוטע פריינד. דאָך ער האָט זיך אין דער צייט פון קריג צעקריגט מיט איהם אויף מעסער-שטעך מחמת בראַנדעס האָט געהאַלטען מיט דייטשלאַנד.

בראַנדעס האָט שטענדיג פּערטיידיגט די אונטערדריקטע. אַזוי האָט ער פּראָ-טעסטירט געגען רוסלאַנד און פּרייסען, וואָס האָבען אונטערדריקט פּוילען, און ער האָט אויך, לאַנג ער איז געווען א פריינד פון פּוילען, פּראָטעסטירט דעם מאָמענט, ווען פּוילען איז בעגאַנגען עוולות געגען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

בראַנדעס האָט געלייענט און איבער-זעצונגען א סך יודישע שריפטשטעלער און וועגען ח. נ. ביאַליק'ן און וועגען שלום אש'ן האָט ער געשריבען אַרטיק-לען.

די גאַנצע קולטורעלע וועלט האָט מיט'ן טויט פון געאָרג בראַנדעס גע-ליטען א שווערע אבידה, וואָס וועט זיך בע-זונדער לאָזען פיהלען אין דער שעהנער ליטעראַטור.

לעזט אַבאָנירט
— דאָס —
„לאָדזער טאָגעבלאַט".

קופּאָן № 71
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.
דער בעזיצער פון'ם דאָזיגען קופּאָן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסולט פון אונזער רעדאַקציע.
גילטיג היינט מאָנטאָג
ד. 25 פעברואַר פון 9—8 אָוו.

וולאדימיר זשאבאטינסקי.

(ענדע פון דער 3-טער זייט).

פראפען אויף אונגעהויערע שוועריגקייטען, די גרעסטע שוועריגקייטען זענען געווען מצד די „יאהודים" אין ענגלאנד. די ארבייט פאר'ן לעגיאן האט זשאבאטינסקי'ן געגעבען די מעגליכקייט גוט צו בעקענען זיך מיט די „יודישע" נאטאבלען, די „גבירהאקראטיע", ווי ער רופט זיי אן, אין ענגלאנד. זשאבאטינסקי האט דעמאלט געמאכט צוליב דער אגיטאציע פאר דעם לעגיאן פיל רייזעס אין פראנקרייך איטאליען רוסלאנד און ענגלאנד. ער האט אויך צוליב דער אגיטאציע פאר דעם לעגיאן ארויסגעגעבען דעם זשורנאל „די טריבונע" אין לאנדאן. זיין אונגעהויערע עקשנות'דיגע אגיטאציע האט סוף כל סוף בעזיגט און דער לעגיאן איז געווארען א פאקט. זשאבאטינסקי איז ארען אין לעגיאן אין אנהויב אלס פשוטער סאלדאט און ער האט מיטגעמאכט דעם גאנצען פעלד-צוג אין ארץ-ישראל.

נאך דער דעמאביליזאציע פון לעגיאן איז זשאבאטינסקי געבליבען אין ארץ-ישראל, ער האט זיך בעזעצט אין ירושלים, ער איז געווארען א רעדאקציאנס-מיטגליד אין „הארץ". אין די ארטיקלען זיינע פון יענער צייט האט ער זיך אנגערופען וועגען אלע געשעהענישען אין יודישען לעבען. ער איז געווען דער ערשטער, וואס האט געווארענט וועגען דער סכנה, וואס ריקט זיך אן אויף דעם פיל געליטענעם יונגען יודישען ישוב, און האט זיך אויך ארויסגעזאגט—און דאס זעהר אפט, וועגען די אופני פון דעם קאמף, וואס די יודישע קבוצים אין די פערשידענע גלות לענדער דארפען פיהרען פאר זייערע נאציאנאלע רעכט. נאך די טרויעריגע געשעהענישען אין תל-חי, יפו און ירושלים, איז זשאבאטינסקי'ס תשובה געווען א ווירדיגע, ער האט צערשטערט די מיינונג, וואס האט געהערשט ביי די אראבער וועגען די יודען, אז דער יוד איז א „ולד על מות". ער האט דאס ערשטע מאל נאך דעם חורבן ארגאניזירט דאס ירושלים'ער יודענטום צום ווידערשטאנד, נישט מיט תהלים אויף די ליפען, נאר מיט געוועהר אין די הענד. זשאבאטינסקי מיט זיינע מיטהעלפער זענען דעריבער געווארען פערורטיילט צו 15 יאהר קאטארגע. די טאט אבער איז געווען א ערציהערישע. דאס ירושלים-יודענטום, דאס ארטאדאקסישע האט אין שבת, די ערשטע די רבנים, אונטערגעשריבען אין די שוהלען א סאלידאריזירונגס-דאקומענט פאר זשאבאטינסקי'ן. די פעסטונג עכו איז געווארען דער פונקט, צו וועלכען עס זענען געווען געווענדעט די אויגען פון אלע יודען נישט בלויז פון ארץ-ישראל. אין דער פעסטונג פון עכו, וואו זשאבאטינסקי און זיינע חברים האבען גע־זעסען אבקומען זייער שטראף, איז געשאפען געווארען דאס שטאלצע, עקשנות-דיגע פרייהייטס-ליעד, מיט וועלכען פאלעסטינא וועט ווערען ארץ-ישראל.

דאס ארץ-ישראל יודענטום האט אויסגעדריקט סאלידאריזירונג מיט זשאבאטינסקי'ן, זיין בילד איז געווארען ארויסגעשטעלט אין די געשעפטען, די ענגלישע פאליציי איז מיד געווארען זיי צו קאנפיסקירען. דער העכסטער פונקט פון דעם פראטעסט איז געווען דער

תענית זשאבאטינסקי

פון ה' אייר תר"פ. אין דעם טאג און דעם גאנצען חודש אייר איז די גאנצע יודישע פרעסע אין ארץ-ישראל געווען פול מיט דער עולה, וואס די ענגלישע מאכט איז בעגאנגען געגען זשאבאטינסקי'ן, וואס האט אויסגעדריקט די מיינונג פון גאנצען יודישען ישוב. עס איז אויך ענטשטאנען א גרויסע בעוועגונג אין ענגלאנד, אין ענגלישען פארלאמענט איז געווארען אריינגעטראגען אנ'אינטערפעלאציע צו דער רעגירונג, וואס אין ארץ-ישראל איז פערורטיילט געווארען אויף קאטארגע איינער, וואס האט געקעמפט פאר ענגלאנד. אינטער דעם געזעלשאפטליכען דרוק האט הערבערט סעמועל בעפרייט זשאבאטינסקין און זיינע חברים פון טורמע.

ביז זשאבאטינסקי איז נאך געווען ארעסטירט, האט איהם דאס ארץ-ישראל יודענטום אויסגעוועהלט אלס דעלעגאט צו דער אספת הנבחרים.

אויף דער לאנדאנער קאנפערענץ איז זשאבאטינסקי געווארען אויסגעוועהלט אין גרויסען אקציאנס-קאמיטעט. אויף דעם 12-טען קאנגרעס אין קארלסבאד איז זשאבאטינסקי ארויסגעטרעטען געגען די, וואס האבען זיך בעמיהט אוועקצושטעלען דעם ציוניזם אויף רמן „געשעפטליכע" יסודות. אויף דעם זעלבען קאנגרעס איז זשאבאטינסקי געוועהלט געווארען אין ענגערען אקציאנס קאמיטעט, אין וועלכען ער איז געווען ביז 1922.

נאך דעם ארויסטרעטען פון אקציאנס-קאמיטעט האט זיך זשאבאטינסקי גענומען גרינדען די רעוויזיאניסטישע בעוועגונג. צו דעם צוועק האט ער גענומען אין זיינע הענד דעם „ראזסוועט" פריהער אין בערלין און איצט אין פאריז, האט געגרינדעט נאך א ריי זשורנאלען, צוזאמענגערופען קאנפערענצען געמאכט לאנגע טורנעען.

דער הויפט בעדינגונג פאר דער זשאבאטינסקי'ס טעטיגקייט איז צו האבען א שטארקע ציעלבעוואוסטע ציוניסטישע ארגאניזאציע.

—o—

די געהיימניש פון יענער נאכט...

שפאנענדער ראמאן פון לאדזשער לעבען.

פון לעאן פייערמאן.

(29-טע פארטזעצונג).

אין דער שטוב איז געווארען שטיל. ביידע, דער פאטער און די מוטער, זיינען געווען זיכער, אז אויב אסתר וועט דעם ברייף דערהאלטען און איהם איבערלעזען, וועט זי זיכער צוריקקומען א היים צו איהרע עלטערן אין לאדז.

אין עטליכע טעג ארום איז שרה פלוצלינג קראנק געווארען. זי האט בעקומען אינמיטען דער נאכט א הארץ-אטאקע.

מען האט צו איהר גערופען די פאגאטאווקע.

דער דאקטאר האט אבגעפונען, אז דער צושטאנד פון דער קראנקער איז א געפערליכער, זי מוז האבען רוהיגקייט און זיך נישט אויפרעגען.

ר' דוד האט גאנצע נעכט געוואכט נעבען בעט פון זיין קראנקער פרוי, ערשט אין דער פריה האט ער זיך געלעגט אין אנגעטועכץ אויף דער קאנאפע און איינגעשלאפען.

עס האט זיך איהם איינמאל געחלומ'ט, אז אסתר קומט אהיים און דערזעהענדיג זי, ווערט שרה געזונט און זי שטעהט אויף פון בעט.

19. קאפיטעל.

אין קאבארעט „אינטים" האט געהערשט א לעבעדיגע שטימונג. עס איז שוין א ביינאכט. די געסט האבען געטאנצט אינמיטען זאל מיט די האלב-נאקעטע טענצערינעס. די מוזיקאנטען, וועלכע זענען געווען פערשטעקט אינטער א וואנט, האבען צוגעשפילט די געסט. די מידע געסט האבען זיך געדרוקט מיט ריטמישע טריט איבער דער גלאטער פאדלאגע אזוי לאנג, ביז עס האט זיי אויסגעפעהלט כחות, און דערנאך זענען זיי פערמאטערטע געפאלען אויף די דיוואנעס.

די לאמפען זענען געווען ארומגעהאנגען מיט רויטע אבאזשורען פון יאפאנישען דינעם זייד און דער זאל איז געווען איינגעהילט אין טונקעלעם געפארבטען ליכט.

אויף א קאנאפע אין א ווינקעל איז געזעסען עפעס א רייך-געקליידעטער יונגערמאן. אויף זיינע קניע איז געזעסען א דאמע מיט דעם אויסזעהען פון א'ן ארטיסטין. זי האט זיך געבויגען אויף די קניע פון יונגערמאן—געשיקט, בויגעוודיג און שלאנק, ווי א שלאנג אין יעדע תנועה און זי ארומגעשפרונגען פון דעם יונגערמאנ'ס קניע און א טאנץ געטון אויף צווי פלאשען שאמפאניער, וועלכע זענען געשטאנען פאר איהר אויף דער פאדלאגע.

צווי בעטרינקענע הערען זענען געזעסען אין אנ'אנדערען ווינקעל. זיי האבען זיך אויסגעכאפט, געעפענט האלב די אויגען און דערזעהענדיג די האלב-נאקעטע דאמע טאנצען אויף די פלעשער שאמפאניער, האבען זיי מיט הויכע קולות געברומט:

— בראוואָ, בראוואָ, שיינע דאמע...

דערנאך האבען זיי צוריק פערמאכט די אויגען, און געפאלען אויף דער קאנאפע און איינגעשלאפען.

די איבעריגע געסט זענען געווען שכור. א סך האבען געטרונקען, זינגענדיג עפעס מיאוסע לידער, אנדערע זענען געלעגען אויף דער פאדלאגע אין העסליכע פאזיציעס און זיך נישט געקענט ריהרען פון ארט און איבערן גאנצען לאקאל, אין אלע ווינקלען האט זיך געטראגען דער טומעל פון שכור'ע ווייבער, עס האבען געהילכט די ארדינערע לידער, וועלכע זענען געזונגען געווארען דורך מענער און פרויען צוזאמען.

די עלעגאנטע געזעלשאפט האט זיך פערזאמעלט אין העל-בלויען סאלאן, וועלכער איז געווען אבגעטיילט פון אלגעמיינעם זאל. און דארט, ווייט פון טומעל און געפילדער האבען געטאנצט דאמען און הערען טשארלסטאן און בלעק-באטאם, א סך פון זיי האבען גערויכערט טאנצענדיג עגיפטישע קליינע פאפיראסען. אין די ווינקלען האט מען געפיהרט געשפרעכען אויף דראסטישע אונאנשטענדיגע טעמעס און א סך האבען געשפילט אין קארטען.

צווישען דער דאזיגער געזעלשאפט האט זיך געפונען פרל. אסתר, וועלכע האט צוגעצויגען אויף זיך די אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט. זי האט געשפילט אין קארטען מיט א גרופע עלעגאנט-געקליידעטע פערזאנען, פרויען און הערען.

— מיר שפילען אין ניינדעל!... — האט פרל. אסתר פארגעלעגט — געלד אויפ'ן טיש! אבער גיך!

צום טיש האבען זיך גענעהנט צעהן מענשען. די באנק האט איבערגענומען איינזשיניער ב., איינשטעלענדיג 5 זלאטעס. די באנק איז באלד אריבער אין די הענט פון אנ'אנדערען. גראף ס. האט פערגרעסערט די באנק אויף 10 זלאטעס. ווען די באנק איז אריבערגעגאנגען צו פרל. אסתר האט זיך שוין געפונען די 320 זלאטעס

— איהר וועט דעקען, פרל. אסתר? — האט דער גראף געפרעגט, פערדשטמירענדיג אנ'אויג.

— איך וועל דעקען! — האט אסתר בעשטעטיגט.

דער כראביע האט גענומען די קארטען און דערלאנגט אסתר'ן עטליכע.

— איך גיב... — האט געזאגט דער גראף.

— איך נעם!... — האט אסתר געענטפערט.

דער גראף האט איהר געגעבען א פינפטעל און זיך האט ער גענומען א פירטעל.

— אכט!... — האט ער אויסגערופען מיט א טריאומפירענדע מינע לאכענדיג.

— ניין!... — האט געענטפערט אסתר און צוגענומען די 820 זלאטעס.

דער גראף האט פערביסען די ליפען. מיט א בייזען בליק האט ער אנגעקוקט אסתר'ן און די קארטען אויפגעגעבען אנדערע.

פרל. אסתר האט אין דאזיגען אווענד געהאט אנ'אויסערגעוועהנליכען ערפאלג. זי האט אלע צוגענומען די באנק. אין פערלויף פון א האלבער שעה איז אויף איהר טיש געלעגען 2400 זלאטעס.

פון די אנדערע זאלען האבען זיך אריינגעריסען געשרייען און קלאנגען פון מוזיק. דארט האבען די פארלעך נאך געהאלטען אין טאנצען אויף דער גליטשיגער פאדלאגע.

פלוצלינג האט זיך איבער דער גאנצער געביידע אדורכגעטראגען דאס קלינגען פון א גלאק. עס איז געווען א זייגער 4 פארטאגס.

די שטענדיגע בעזוכער פון קאבארעט „אינטים" האבען געוואוסט, וואס דאס קלינגען בעדייט.

— פאליציי!... די קארטען בעהאלטען!... אין איין אויגענבליק האט זיך דער קאבארעט איבערגעענדערט, פשוט נישט צו דערקענען. די קארטען און דאס געלד זענען פערשוואונדען. די געסט האבען זיך אויפגעהויבען פון די פאדלאגעס. דער טומעל איז איינגעשטילט געווארען.

די טיר האט זיך געעפענט און אויף דער שוועל האט זיך בעוויזען דער דעטעקטיוו זיידע מיט 2 פאליציאנטען.

— צי טרעפט זיך דא אויף פרל. אסתר פינמאן? — האט זיידע געפרעגט.

די געסט האבען געשוויגען. זיי האבען נישט געוואוסט, וואס צו ענטפערען.

— וואו איז דער ווירט? — האט ווייטער געפרעגט דער אגענט.

— איך בין דער ווירט... — האט פאבסט געענטפערט, צוגעהענדיג צו זיידע.

— צי טרעפט אויף ביי אייך פרל. אסתר פינמאן?

— יא.

— וואו איז זי?

פון די פערזאמעלטע האט זיך דערהערט א פרויען-שטימע.

— דאס בין איך... ביטע... איך...

זיידע האט אנגעקוקט אסתר'ן, מיט'ן בליק זי אנגעמאסטען פון קאפ ביז פיס און אויסגערופען:

— איהר זענט ארעסטירט... ביטע, קומט מיט מיר...

(פארטזעצונג קומט).

באלשעוויסטישע טענץ און באלשעוויסטישע געבורטען.

(פעליעטאן). — פון — עליאש.

אין רוסלאנד האט מען, לויט א אוקאז פון אויבען, ערפונדען פראלעטארישע טענץ, ווי אזוי עס זעהט אויס א ספּעציעלער פראלעטארישער טאנץ, ווייס איך דערווייל נישט, אבער מען קען זיך פארשטעלען, אז ער איז אינגאנצען אנדערש ווי די בורזשואזע טענץ. פון איצט אן וועט מען אין רוסלאנד טאנצען פראלעטאריש און ווער ער וועט טאנצען בורזשואז, קאפיטאליסטיש — וועט ערקלערט ווערען אלס קאנטר-רעוואלוציאנער, פערראטער, רעאקציאנער.

אין רוסלאנד האט מען זיך פערנומען צו פראלעטאריזירען דאס גאנצע לעבען, אדער בעסער געזאגט: צו ענטוועהנען עס פון „בורזשואזען גייסט". די זאך איז פון אויבען אויף זעהר איינפאך: אלץ, וואס מען האט געטון ביז איצט—און ווי מען האט געטון ביז איצט, איז בורזשואז, ווייל ס'איז געטון געווארען אין א בורזשואזער וועלט, אין א בורזשואזער געזעלשאפט.

בכן? בכן דארף מען און מען מוז איינפיהרען אנדערע געוואוהנהייטען, אנדערע מידות, אנדערע קונסט, אנדערע קולטור—אלץ אנדערש. און אויב עס איז אנדערש ווי די ביז-איצטיגע—בורזשואזע—איינפיהרעניש, איז עס שוין בפירוש פראלעטאריש.

איצט האט מען זיך גענומען צו די טענץ.

א פראלעטארישער טאנץ, הייסט עס, נישט טאנצען ווי אלע מענשען, נאר אנדערש, אויף א פראלעטארישען שטייגער. אויב א בורזשוא, א קאפיטאליסט, ווי דער שרייבער פון די דאזיגע שורות, א שטייגער, טאנצט פאקס-טראט, ווי איהר זעהט מיך איצינד טון, דארף א הארעפאשניק דוקא טאנצען אזוי-אט, דאס הייסט פערקעהרט, אנדערש.

ווי אזוי? איך (און אלע מענשען, וואס זענען אזוי קאפיטאליסטיש ווי איך) טאנץ מיט די פיס; דארפען, א פנים, פראלעטאריער טאנצען מיט די הענט. דאס הייסט, אז זיי ברויכען משמעות זיך אוועקצושטעלען אויף די הענט און אזוי טאנצען, אונטערהאפענדיג מיט'ן קאפ.

און ווייטער:

אויב מיר, קאפיטאליסטען, מיליאנערען און אונטערדריקער, אריינגערעכענט די מיטארבייטער פון די יודישע צייטונגען, טאנצען ביי דער בעגלייטונג פון פיאנא, פידלען, באלאלייקעס און פויקען, דארפען פראלעטאריער טאנצען לויט דער מוזיק פון הובליקעס, זינגער-מאשינען, זעג-מאשינען און גראבליעס.

עס דאס וועט הייסען עכט פראלעטאריש בעטאנצט!

האבען מיר שוין (עס רעדט זיך גאר אזוי!...) פראלעטארישע קולטור, פראלעטארישע קונסט, פראלעטארישע ליטעראטור, פראלעטארישע הייבער.

אבער דערביי טאר די פראלעטאריזאציע נישט בלייבען שטעהן, און זי וועט וואקסען, מחמת דער פערנעהם איז זעהר א גרויסער און דארף זיך אויסשפרייטען אויף אלע געביטען פון לעבען.

אנ'אמת'ער פראלעטאריער וואלט אויך נישט געטארט רעדען ווי אלע בורזשואזע מענשען און נישט עסען ווי אלע קאפיטאליסטען עסען. מילא, וועגען רעדען וואלט איך זיי געהייסען זיך ווענדען צו דעם פראפעסאר מאַר, וועלכער האט נישט לאנג צוריק ערקלערט, אז דער מענש וואלט נאר געדארפט רעדען מיט די הענט אנשטאט מיט'ן מויל, ווייל דאס מויל איז בעשאפען געווארען בלויז אויף עסען. איצט פערשטעה איך, אז אין דעם וואס דער מענש רעדט פארט מיט'ן מויל און נישט מיט די הענט, איז נישט פארהאן קיין טעות, נאר א שטיקעל פון דער קאפיטאליסטישער וועלט.

ווי אזוי? די בורזשואזיע האט פערשטאנען, אז אויב מענשען וועלען רעדען מיט די הענט, וועלען זיי נישט האבען קיין הענט אויף ארבייטען, דאס הייסט: פרעמדע הענט, ווייל קאפיטאליסטען אליין ארבייטען נישט. האבען זיי טאקע איינגעפיהרט, אז מענשען זאלען רעדען מיט'ן מויל און נישט מיט די הענט. דאס פראלעטארישע רוסלאנד דארף דעריבער איצט ארויסגעבען אנ'אוקאז, אז אלע פראלעטאריער זאלען תיכף ומיד אנהויבען צו רעדען מיט די הענט.

אבער אויך עסען וואלטען אמת'ע פראלעטאריער ניט געדארפט אויף דעם איינגענעם שטייגער, וואס אלע בורזשואזען און געגנער פון פראלעטארישער קולטור. אויב אלע פערדאמטע בורזשויעס, זאג איך, עסען דורך נאז און מויל, מיט די לונגען, וואלט אנ'אמת'ער פראלעטאריער געדארפט עסען דורך די אויערן מיט'ן עלנבויגען, אדער מיט די פיאטעס.

מיר געפעלט אויך נישט דער אופן פון החתונות און גט'ן אין רוסלאנד. זיי זענען נישט פראלעטאריש און עס טאר בשום-אופן נישט געדולדעט ווערען. אויב א בורזשוי האט פריהער חתונה און דערנאך גט ער זיך, דארף א פראלעטאריער טון פונקט דער היפוך: פריהער זיך גט'ן און דערנאך חתונה האבען; פריהער זיך צוקריגען מיט'ן ווייב און מיט דער שוויגער און דערנאך זיך איהר, דער שוויגער, ערקלערען אין ליבע, אנשטאט וואס א בורזשוי ערקלערט אין ליבע צו דער שוויגער'ס טאכטער.

אנ'אמת'ער פראלעטאריער דארף אויך נישט געבוירען ווערען אויף א בורזשואזען אדער קליינבירגערליכען אופן. ערשטענס די פערדאמטע בורזשואזע געוואוהנהייט צו ווארטען 9 (ניין) חדשים, א פראלעטאריער קען נישט ווארטען קיין ניין חדשים! די בורזשואזיע האט צייט און די קליינבירגער האבען צייט. זיי זענען לייזדיגגעהער, פוליאקעס, א פראלעטאריער איז בעשאפען געווארען צו פראדוצירען, צו בויען די וועלט, און חוץ דעם האט די סאציאלע רעוואלוציע נישט קיין צייט. זי מוז באלד האבען די נויטיגע צאהל פראלעטאריער.

דעריבער וועט מסתמא די סאציאלע רעוואלוציע אין גיכען ארויסגעבען א שטרענגען בעפעהל, אז יעדער פראלעטאריער, וואס וויל געבוירען ווערען אין רוסלאנד, אין לאנד פון דער סאציאלער רעוואלוציע, מוז געבוירען ווערען אין פערלויף פון הכצנס דריי חדשים. לענגער טאר ער זיך נישט לאזען טראגען! און אויב א פראלעטאריער וועט וואגען געבוירען צו ווערען, ווי א פערפלוכטער בורזשוי, צו די 9 חדשים, וועט ער אין פערלויף פון 24 שעה צוריקגעשיקט ווערען אהין, פון וואנען ער איז געקומען. אין סאוויעטן-פערבאנד קען מען נישט דולדען אזעלכע קאנטר-רעוואלוציאנערען.

נאר דאס איז נאך נישט אלץ וועגען פראלעטארישער געבורט. ווי עס איז בעוואוסט, האט די קאפיטאליסטישע וועלט איינגעפיהרט א פאפקורנס מנהג, אז דער מענש מוז געבוירען ווערען ביי א מאמען, און זיי רופען איהם דערפאר ילוד-אשה, דאס שטאמט פון דער צייט, ווען די פרוי איז געווען פערשקלאפט, אונטערדריקט און מען האט אויף איהר ארויפגעווארפען די לאסט פון האבען קינדער. די פראלעטארישע פרוי איז אבער פריי און בעזעלבסטשטענדיג. זי איז א גלייכער בירגער מיט'ן מאן.

די פראלעטארישע רעוואלוציע קען אבער נישט ארויפווארפען די לאסט פון האבען קינדער אויפ'ן מאן. דאס וואלט אויך געווען אונמעגליך. סע בלייבט: פון וואנען זאל א פראלעטאריער געבוירען ווערען? דער ענטפער איז: די מלוכה דארף האבען קינדער. דער פראלעטארישער שטאאט מוז איבערנעהמען דאס געביט פון שוואנגערשאפט, פונקט ווי ער האט איבערגענומען די ערד, די אינדוסטריע און אנדערע געביטען פון לעבען.

איצט צו דער וויסענשאפט און פילאזאפיע.

מיט דער ליטעראטור און קולטור האט די סאציאלע רעוואלוציע זיך שוין געספראוועט, מען האט זיי פראלעטאריזירט. מיט די אנדערע געביטען פון לעבען וועט מען זיך, ווי איהר האט געזעהן, אויך ספראווען. די וויסענשאפט און די פילאזאפיע טארען אויך נישט אויסגעלאזען ווערען.

ווער האט בעשאפען די איצטיגע וויסענשאפט און פילאזאפיע? פערדאמטע בורזשויעס. אריסטאטעל, פלאטא, סאקראטעס, גיוטע, קאפערניק, גאלילעי, שפינאזא, איינשטיין, בערגסאן — דאס זענען אלץ נעמען פון בורזשויעס, קליינבירגער, רעאקציאנערען און שונאים פון דעם פראלעטאריאט.

דאס, וואס זיי האבען געשאפען, איז דעריבער אויך בורזשואז און אבסאלוט נישט צוגעפאסט צום ארבייטער-קלאס, צו דער רעוואלוציע.

אדרבא, לאמיר זעהן: קען א היטעל-מאכער פערשטעהן די פילאזאפיע פון ברוך שפינאזא? קען א לאטוטניק פערשטעהן איינשטיין'ס רעלאטיוויטעטס-טעאריע?

ניין, זיי קענען נישט. פארוואס קענען זיי נישט? דערפאר, ווייל די וויסענשאפט און די פילאזאפיע זענען נישט פראלעטאריש, און א פראלעטאריער קען פערשטעהן פראלעטארישע זאכען.

8-טוגג!

דאס „לאדזשער טאגעבלאט"

בעקומט מען טעגליך 6 א זייגער פריה

אין אלע באהן-קיאסקען פון

„רוך"

(„Ruch")

דער שאָקאָלאַד
„אָפּטימאַ"
איז דער בעסטער.

יודישע פֿאַרשטעהער בעקומען נישט קיין וואָרט אויפ'ן צוזאַמענפֿאָהר פֿון קריסטליכע קליינהענדלער,
וואָס איז נעכטען פֿאָרגעקומען אין „פֿילהאַרמאָניע".

(ג) נעכטען איז אין פֿילהאַרמאָניע־זאַל פֿאָרגעקומען אַ צוזאַמענפֿאָהר פֿון די פּוילישע קלײנהענדלער און קלײן־אינדוסטריעלע אָרגאַניזאַציעס אין דער גאַנצער לאָדזשער װאָיעװאָדשאַפֿט. צום צוזאַמענפֿאָהר זענען געקומען דעלעגאַטען פֿון מעהרערע שטעט פֿון דער לאָדזשער װאָיעװאָדשאַפֿט, װי אויך פֿון װאַרשאַ, פּויזען און בידגאָשטש. עס זענען אויך געװען פֿאַרטרעטען די פֿאַרשטעהער פֿון די הונדערט יודישע קלײנהענדלער־פֿעראײַנען.

אַרום 3 אַ זײגער נאָכמיטאָג איז דער פּרעזעס פֿון לאָדזשער פּוילישען דעטאַליסטען־פֿעראײַן (פּעטריקאָװער 82) ה' קאָטשישעװסקי געעפֿענט געװאָרען דעם צוזאַמענפֿאָהר, בעגריסט די דעלעגאַטען און די געסט און אײַנגעלאַדען אַ פּרעזידיום. דערבײַ איז ה' קאָטשישעװסקי אויסגעװעהלט געװאָרען אַלס פֿאָרזיצער פֿון צוזאַמענפֿאָהר.

פֿאַר'ן צוטרעטען צו דער טאָג־אָרדנונג האָט אַ פֿאַרשטעהער פֿון דער קריסטליכער „רעמעסלאָ־זשמישלאָװע" געהאַלטען אַ קורצע רעדע, אין װעלכער ער האָט דערמאָנט, אַז די האַנדװערקער־מאַסען אין לאָדז פֿיהלען זיך מיט בעלײדיגט צוליב דעם, װאָס מ'האָט זיי נישט אײַנגעלאַדען צום צוזאַמענפֿאָהר. אַן ענליכע ערקלערונג האָט אויך אָפּגעגעבען אַ פֿאָרטרעטער פֿון פּוילישען קלײנהענדלער־פֿעראײַן אין לאָדז.

צוטרעטענדיג צו דער טאָג־אָרדנונג, האָט דער גרויסער עולם װאָס האָט אָנגעפֿילט די „פֿילהאַרמאָניע" אויסגעהערט אַ רעפֿעראַט פֿון אַ װאַרשאַװער דעלעגאַט, װעלכער האָט אַנגעװיזען, אַז די צובראָקעלטקײט פֿון די קלײנהענדלער װײַזען אויסגעצײכענטע, מיט װעמען די סוחרים קומען אין בערוהרונג, דאָס נוצען אויס זעהר לײַכט אַפֿילו די פֿינאַנץ־ און רעגירונגס־בעאַמטע. װאָס שייך די שטײַערן איז 2¼ פּראָצענט אומזאַץ־שטײַער אַ געװאַלד־טאַט געגען די פּוילישע בירגער, װאָס פֿערנעמען זיך מיט'ן קלײנהאַנדעל. 1 פּראָצענט איז די־והותר. דער פּוילישער קלײנהענדלער האָט אויך נישט קײן געלד־מיטלען אויף אײַנצוקױפֿען סחורות. עס איז נױטיג צו פֿערשטאַרקען און פֿערברײטערן די אינסטיטוציע פֿאַר געגענזײטיגער הילף פֿאַר'ן קלײנהענדלער, דען אַנדערש קומט אויס דעם אומבעמיטעלטען און אומבעהאָלפֿענעם קלײנהענדלער צו צאָהלען ליכװע־פּראָצענטער פֿאַר קרעדיט און דאָס נעמט צו דעם קלײנעם סוחר יעדע מעגליכקײט צו עקזיסטירען. דער רעפֿערענט שאַרף אַרױס אויך געגען דעם ליכװע־אַמט.

אַנ'אַנדערער רעדנער שילדערט די שװערע, װאָס מען בעגעהט געגען הױזירער, װעלכע האָבען געשאַפֿען נײַע אַפּזאַץ־געביטען פֿאַר דער לאַנד־פּראָדוקציע און בריענגען אַזױ אַרום נוצען דער אינדוסטריע און דער מלוכה. אין די אונטערנעהמען פֿון די גרויסע סוחרים פֿון פּויזען און פּאָמערן, װאו עס געהט־אָן שטאַרק דער הױזירער־האַנדעל, דעם מסחר אונטערצוברעכען. זיי אונטערװאַרפֿען מאַסע בײַ די קאָנקורענטע פֿאַבריקאַנטען און אויף טרייט און שריט שטעלען זיך אַנ די הױזירער פֿון קאָנגרעס־פּוילען אין יענע קאַנטאָנען אויף שיקאַנעס און שװעריגקײטען. דער רעדנער בעהױפּטעט דרך אגב, אַז אַ דאַנק דעם הױזירער־האַנדעל קאָנען עקזיסטירען די לאָדזשער האַנדעלס האַלען אויף זגיערזשער 3, נאָװאָמיעסקאַ 19 און פּאַשמשעלנאַ 6 דאָרט קױפֿען אײַן די הױזירער זײערע סחורות. ער האַלט, אַז מען בעגעהט אויך אַ גרויסע עולה געגען די מאַרק־פֿאָהרער און סטראַגאַן־שטעהער פֿון װעלכע די מאַגיסטראַטען אין פּאַװיאַטען שינדען די הויט מיט גרויסע שטעהאָרט־צאָהלען, מעסטענדיג דעם פּלאַץ, װאָס זיי פֿערנעמען אויף דער סחורה, אויפ'ן האַלבען מעטער. דערבײַ בעמערקט דער רעדנער אַז, למשל, אין לאָדז גופֿא האָט מען גענומען צו בעגרענעצען די אַזוי אויך קאַרגע רעכט פֿון די מאַרק־שטעהער. אָבער אַ דאַנק דער געמײנזאַמער אינטערװענץ פֿון דעם יודישען פֿעראײַן פֿון צגיעלניאַנאַ 10 און דעם פּוילישען פֿעראײַן פֿון פּעטריקאָװער 82 זענען די גזירות נישט רעאַליזירט געװאָרען.

נאָך אַנדערע רעדנער האָבען דער־

נעגאַטיװ די פֿריהערדיגע רעפֿעראַטען און — עס האָבען געװאָרט אויף זײַער סדר די פֿערטרעטער פֿון די הונדערט יודישע קלײנהענדלער־אָרגאַניזאַציעס, װעלכע זענען פֿאָרמעל אײַנגעלאַדען געװאָרען צום צוזאַמענפֿאָהר. דער פֿאָרזיצער האָט אָבער געהאַלטען פֿאַר גלײַכער אַרױסצורעדען זיך פֿון דער אונבעקװעמער לאַגע צו לאָזען רעדען אויף אַ גױ'אישען מיטינג יודישע פֿאַרשטעהער און, ער האָט ערקלערט — „זאַ פּוזשנאָ", ד. ה. אַז עס איז צו שפּעט, מען מוז אַפּלײגען דעם זאַל. די יודישע פֿאַרשטעהער האָבען דעם מאַנגעל־אַנשטאַנד פֿערלאָזט דעם זאַל אָבזאָגענדיג זיך אַפֿילו אויסצוהערען די רעזאָלוציעס. װאָס דער פֿאָרזיצער האָט בעװיזען — בײַ די בראַװאָ־פּאַטשען — אויף דער גאַנצער דורכצושמוגלען.

עס איז כדאי צו בעמערקען, אַז די יודישע פֿאַרשטעהער האָבען זיך צו פֿאַרשרײַבען צום װאָרט נאָך דעם פֿערנאַכטיגען פּרעזידיום.

וואָל. זשאַבאָטינסקי
קומט הײַנט קײן לאָדז.

הײַנט 4.18 קומט מיט דער פֿאַבריקס־באַהן פֿון װאַרשע דער שעפֿער פֿון יודישען לעגיאָן און פֿיהרער פֿון די רעװיזיאָניסטען, װלאַדימיר זשאַבאָטינסקי.

בײַ דער באַהן װעלען דעם חשוב'ן גאַסט אָפּװאַרטען דעלעגאַציעס פֿון אַ רײַה אינסטיטוציעס און פֿיל אָנגעזעהענע לאָדזשער יודישע פּערזענליכקײטען.

פֿון דער באַהן װעט זשאַבאָטינסקי מיט אַ אויטאָ פֿאַרפֿאָהרען אין „גראַנד־האָטעל". 6 אין אָװענד װעט זשאַבאָטינסקי זײַן אין דער סינאַגאָגע, װאו עס װעט פֿאָרקומען די אײַנװײַהונג פֿון דער פֿאָן פֿון „ברית השומר". דערבײַ װעט דער כאָר זינגען ענטשפּרעכענדע קאַפּיטלעך תהלים און דער אָרקעסטער פֿון „ברית השומר" װעט שפּיעלען אין דרויסען פֿון דער סינאַגאָגע.

דינסטאָג 8 אַ זײגער אין אָװענד װעט זשאַבאָטינסקי לײַענען זײַן ערשטען רעפֿעראַט אין פֿילהאַרמאָניע.

לאָדזער כראָניק.

דאָס קולטור־פּראָבלעם אין ארץ־ישראל.

דער בעװאוסטער העברעאישער שריפֿטשטעלער ש. טשערנוביץ (ספוג) װעט הײַנט מאָנטאַג, 21/II פּינקטליך 7.30 אַ זײגער אָװענד רעפֿערירען אין זאַל פֿון „התאחדות" אין דער העברעאישער שפּראַך א. ד. ט. דאָס קולטור־פּראָבלעם אין ארץ־ישראל.

פֿאַרװאָס זענען מיר געגען רעװיזיאָניזם?

װי מען טײלט אונז מיט, אָרדנעט די „התאחדות" אײַן דעם קומענדיגען פֿרײַטאָג אַ קאָלאָקװיום רעפֿעראַט מיט דיסקוסיע א. ד. ט.: „פֿאַרװאָס זענען מיר געגען רעװיזיאָניזם?". ס'װעלען זיך בעטײליגען די ה"ה ד"ר אריה טאַרטאַקאָװער, ד"ר ז. עלענבערג און דירעקטאָר ש. ריגער.

צו דער שׂרפֿה אין דער פֿאַבריק פֿון ג. יאָסעפֿי'ס יורשים אין ביעלסקאָ.

דעם 24־טען דעצעמבער 1926 איז ענטשטאַנען אַ שׂרפֿה אין דער פֿאַבריק פֿון די װעלט־בעקאַנטער מאַשינען פֿאַבריק ג. יאָסעפֿי'ס יורשים אין ביעלסקאָ. די פֿערזיכערונגס־געזעלשאַפֿט „סילעזיאַ" אין ביעלסקאָ, בײַ װעלכער די איבערגעברענטע פֿאַבריק איז געװען פֿערזיכערט, האָט פֿעסטגעשטעלט דעם שאָדען און איהם ליקװידירט.

די פֿעסטשטעלונג פֿון שאָדען האָט געפֿאָדערט די אינטענסיװע אַרבײַט פֿון אַ גאַנצען שטאַב פֿון בעאַמטע און מיט די אױפֿרױמונגס־אַרבײַט זענען בעשעפֿטיגט ביז 150 אַרבײַטער.

די יורשים פֿון דער פֿירמאַ האָבען בעקומען אױסגעצאָהלט 194 000 דאָלאַר.

די סילעזיאַ־אַקציען־געזעלשאַפֿט איז געגרינדעט געװאָרען דורך די ביעליצער אינדוסטריעלער און זעלע איהרע פֿערפֿליכטונגען זענען דורך איהר ריכטיג אין געװיסענהאַפֿט אויסגעפֿיהרט געװאָרען.

די אַגענטור אין לאָדז געפֿינט זיך אויף אַנדזשעיאַ 12.

הענעך פֿריד —
אַ לאַנג־געקלײדעטער יוד — האָט אַ האַרץ פֿון אַנ'אַנטיסעמיט:
ער װאַרפֿט אַרױס — פֿון זײַן הױז — די אַלמנה חנה רױז.

(ג.) זײַט הינכער 20 יאָהר װאױנט אויף נײַ־זאַרזשעװסקאַ גאַס 2 אַ פּערמעגליכע יודישע פֿאַמיליע. מיט עטליכע יאָהר צוריק איז דער שפּיזוא פֿון דער פֿאַמיליע געשטאָרבען און אין די דרײַ שטובען מיט דער קוך איז איבערגעבליבען די פֿרוי חנה רױז מיט אַ הערע נישט־דערװאַקסענע קינדער. צוליב די שלעכטע מאַטעריעלע אומשטענדען איז די אַלמנה קראַנק־געװאָרען. װײַל די לאַגע פֿון דער אָרימער פֿאַמיליע איז געװאָרען אַנ'אױסגאַנגסלאָזע האָט די אַלמנה אָבגעגעבען אַהן אַ גראָשען געלד צום הױז־װירט ה' הענעך פֿריד, אַ קצב, איהר גרויסע דירה און זיך אַרײַנגעצויגען אין דעמזעלבען הױז אין אַנ'ענג שטיבעל אויפ'ן דריטען שטאָק.

די אָרימע אַלמנה איז נישט געװען אימשטאַנד צו בעצאָהלען דעם הױז־װירט אַפֿילו דאָס קלײנע דירה־געלד.

מיט עטליכע חדשים צוריק האָט ה' פֿריד איהר אָנגעקלאָגט אין געריכט אויף אַנ'עקזמיסיע.

דאָס געריכט האָט צוגעפּסקנ'ט די עקזמיסיע.

די אָרימע אײַנװאױנער, װעלכע װײסען די אומבעהאָלפֿענקײט פֿון דער אָרמער פֿרוי מיט די קלײנע קינדער, האָבען צונויפֿגעזאַמעלט 100 זלאָטיס כדי דערמיט צו דעקען דעם װירט דאָס דירה־געלד.

דער װירט האָט זיך אָבער אײַנגעעקשנ'ט. „אַז ער האָט שוין אַרױסגעקריגען אַ װיראָק — טענה'ט ער — מוז ער די אַרױסװאַרפֿען. און נעכטען האָט דער קאָמאָרניק מאַקי געטון דאָס זײַניגע. די אָרימע און קראַנקע אַלמנה װאָלגערט זיך מיט די קינדער מיט איהר ביסעל אָרימקײט אויף דער גאַס אין קעלט און שניי.

די שכנים האָבען צוליב דעם בעשלאָסען זיך צו װענדען צום קצבים־פֿעראײַן, װעלכער זאָל װירקען אויף זײַן מיטגליד פֿריד, ער זאָל צוריק אַרײַנלאָזען אין שטוב די קראַנקע פֿרוי.

אַ פּראָצעס פֿון „רוסישע פֿירשטען",
װאָס פֿלעגען בעגנב'ענען דאַמען אויף מאַסקען־בעלער.

נעכטען האָט דאָס לאָדזער קרײַז־געריכט אונטער'ן פֿאָרזיץ פֿון ריכטער װיטקאָװסקי בעטראַכט דעם פּראָצעס פֿון 23־יעהריגען װלאַדיסלאַװ טאָמיצקי און דעם 26־יעהריגען פֿעליקס קאָװאַלעװסקי. װעלכע זענען בעשולדיגט געװאָרען אין דעם, אַז זיי האָבען אַ לענגערע צײַט נאָכ'ן אָנקומען פֿון װאַרשאַ קײן לאָדז זיך אױסגעגעבען אַלס ענטלאָפֿענע רוסישע אַריסטאָקראַטען, און כסדר אויף פֿערשידענע באַלער און אימפּרעזען בעגנב'עט דאַמען.

בײַדע חברים זענען נאָכ'ן אָנקומען קײן לאָדז אײַנגעשטאַנען אין „גראַנד־האָטעל" װאו זיי האָבען זיך אײַנגעשריבען אין ביכעל אַלס עמיגראַנטען פֿון רוסלאַנד דימיטער װאָלקאָנסקי און אַלעקסאַנדער װאָראָנאָװ.

צום גליק איז די פּאָליציי געפֿאַלען אויף די שפּורען פֿון די „בלױע פֿליגעל" און נאָך איבערצײַגען זיך, אַז זיי זענען שװינדלער זײַ אַרעסטירט. בײַדע האָבען זיך מודה געװען, אַז זיי האָבען אויף אַ פּאָר מאַסקען־בעלער בעגנב'עט די פֿרױ שטײַנבערג, גוסטאַװאַ מונד, סערנער און אַנדערע אָנגעזעהענע פֿרױען די בזשוטעריע האָבען זיי פֿערקױפֿט פֿאַר 75 פּראָצ. פֿון דער אמת'ער װערט כדי צו האָבען מיטלען צום לעבען.

נאָך דער רעדע פֿון פּראָקוראָר זענען בײַדע „אַריסטאָקראַטען" פֿער'משפּט געװאָרען צו 1½ יאָהר טורמע יעדער, דערבײַ איז די שטראָף פֿערזיכערט געװאָרען אויף אויסבעסערונגס־הױז.

דאָס קולטור־פּראָבלעם אין ארץ־ישראל.
אַ העברעאישער רעפֿעראַט פֿון ש. טשערנאָװיטש (ספוג) אין „התאחדות".

הײַנט, מאָנטאַג, 7.30 אַ זײגער אָװענד קומט פֿאָר אין זאַל פֿון „התאחדות", שיענקיעװיטשאַ 3/5 אַ העברעאישער רעפֿעראַט פֿון בעװאוסטען העברעאישען שריפֿטשטעלער פֿון ארץ־ישראל ש. טשערנאָװיטש (ספוג) א.ד.ט. „דאָס קולטור פּראָבלעם אין ארץ־ישראל. דער רעפֿעראַט פֿערשפּרעכט צו זײַן זעהר אינטערעסאַנט. 673

יאַ חתונה־געהאַט אָדער נישט חתונה־געהאַט?
אַ פֿאַמיליען־פּלאָנטער צװישען אַ מאַן פֿון לאָדז און אַ װײַב פֿון קאַליש, װעלכען דער לאָדזער ראַבינאַט דאַרף אױפֿװיקלען.

(ג) פֿאַריגען זומער האָט זיך צום לאָדזער מורה־הוראה ר' יאָסעלע פֿײַנער געװענדעט די פֿרוי אסתר הענגעלשטײַן פֿון קאַליש און דערצעהלט, אַז אַ געװיסער מרדכי קערש פֿון לױזיאַ־גאַס האָט זי מקדש־געװען בײַם קאַלישער רב.

היות דער מאַן פֿלעגט אָפֿט אָװעקפֿאָהרען פֿון קאַליש כלומרשט אין פֿערשידענע געזעלשאַפֿטליכע אָנגעלעגענהײטען, איז די מעשה איהר אויסגעקומען פֿערדעכטיג און זי האָט גענומען איהם נאָכשפּירען. זי האָט זיך ענדליך דערװאוסט, אַז „איהר" מרדכי'לע האָט אַ װײַב מיט 2 קינדער. צװישען פּאָר־פֿאָלק זענען ענטשטאַנען קאָמפּליקאַציעס און דער „ליבער" מאַן איז נעלם געװאָרען פֿון דער קאַלישער פֿרוי אָהן אַ שפּור.

אסתר הענגעלשטײַן איז אָבער נאָכגעגאַנגען געװאויר צוװערדען, אַז איהר מאַן געפֿינט זיך אין לאָדז, איז זי געקומען אַהער מיט אַ בריף, װאו דער קאַלישער רב איז מעיד, אַז ער האָט געגעבען חופּה וקדושין אסתר הענגעלשטײַנ'ען מיט מרדכי קערש'ן.

הרב פֿײַנער האָט אויפ'ן סמך פֿון דעם בריף געריפֿען קערש'ן און איהם פֿערהערט. קערש האָט געלײקענט שטײַן און בײַן. אַז ער האָט לגמרי נישט חתונה געהאַט אין קאַליש מיט אסתר הענגעלשטײַן. אין דעם זין האָט הרב פֿײַנער געענטפֿערט דעם קאַלישער רב.

פֿרוי אסתר הענגעלשטײַן האָט אָבער נישט אָבגעלאָזט. זי זוכט דעם „אמת" און „יושר". זי האַלט אין אײַן פֿאָהרען אַהין קײן קאַליש און קומען אַהער קײן לאָדז, כדי צו מאַכען „אַנ'עגדע".

נעכטען איז אסתר הענגעלשטײַן צוזאַמען מיט איהר אַלטער מוטער װידער געקומען קײן לאָדז. זי קלאָגט אָב די שװעלען פֿון אַלע מורה־הוראה'ס. הלואי זאָל זי געהאָלפֿען װערען.

װיכטיגער צירקולאַר װעגען אַרױסגעבען פּױלישע פּעסער.

(ע) דער װאָיעװאָדזשאַפֿט־אַמט האָט בעקומען אַנ'אינסטרוקציע פֿון אינערן־מיניסטעריום װעגען דעם אופֿן פֿון אַרױסגעבען פּעסער.

אין פֿאַל, װען עס זענען נישטאָ אין דער שטאָט. װאו דער בעטרעפֿענדער איז געבױרען. די ביכער פֿון די שטאַנדעס אײַנװאױנער, מחמת די רוסישע מאַכט האָט זיי פֿאַר'ן אַבטרעטען פֿון פּױלען צוגענומען קען אַ פּאַס אַרױסגעגעבען װערען אױפֿ'ן סמך פֿון אַ רוסישען. װען דער בעטרעפֿענדער האָט אויך נישט קײן רוסישען פּאַס, קען אַ פּױלישער פּאַס אַרױסגעגעבען װערען לױט'ן עדות־זאָגען פֿון 2 פּערזאָנען בײַ דער אַנװעזענהײט פֿון אַ פֿאַרשטעהער פֿון דעם מאַגיסטראַט.

אַ סך קאָלאָניאַל־הענדלער נעמען צו־הויכע פּרײַזען פֿון צוקער.
עס װערען צוזאַמענגעשטעלט פּראָטאָקאָלען געגען זיי.

(פּ) װי מיר האָבען שוין מיטגעטײלט איז פֿון 15. פֿעבּרואַר געהעכערט געװאָרען דער פּרײַז פֿון צוקער אויף 10 זל. אויף אַ זאַק, 100 קילאָגראַם.

אַ סך קאָלאָניאַל־געשעפֿטער האָבען אויסגענוצט דעם שעת הכּושר און געהױבען דעם פּרײַז פֿון צוקער, װײַט נישט אין אַ פּראָפּאָרציאָנעלער פֿאַרהעכערונג צו דער אָפֿיציעלער העכערונג.

דער ליכװע־אַמט האָט אַרױסגעשיקט אין דער שטאָט פֿונקציאָנערען, װעלכע זאָלען צוזאַמענשטעלען פּראָטאָקאָלען פֿאַר נעמען אַ צו־הױכען פּרײַז פֿון צוקער.

מיטגליד פֿון דער קראַנקען־קאַסע בלײַבט שטעקען אין האַלז אַ דענטיסטישער געגענשטאַנד.
די צאָהן־דאָקטוירים פֿון דער קראַנקען־קאַסע װײסען זיך נישט קײן עצה־געבען און מוזען דעם קראַנקען שיקען קײן װאַרשאַ אַרױסצונעמען איהם פֿון האַלז דעם געגענשטאַנד.

(!) דעם 11. פֿעבּרואַר איז אין דער צאָהן־מעדיצינישען קאַבינעט פֿון דער פֿערטײל־אַמבולאַטאָריע בײַ דער קראַנקען־קאַסע צוגעקומען אויף אַ װיזיט דער פֿערזאָנער פּאַלאַק, װעלכער האָט זיך געהײלט זײַנע צײן אין דער קראַנקען־קאַסע זײַט אַ לענגערער צײַט. דעם קראַנקען האָט מען געמוזט אַרױסנעמען אַ נערװ פֿון דעם צײן־פֿלײש און די דענטיסטקע האָט די נערװ געװאָלט אַרױסציהען מיט דער הילף פֿון אַ נערװען־ציהער, אַ קלײנע רײַהאַלט.

דער קראַנקער האָט רעפּעטירט, װען מען האָט איהם אַרײַנגעשטעקט דעם דענטיסטישען געגענשטאַנד אין מויל, זיך שטאַרק געװאָרפֿען און זיך פֿערהוסט. דער נערװען־ציהער איז איהם גלײַך אַרײַן אין האַלז און דער קראַנקער האָט זיך גענומען שטיקען.

דער דענטיסטין איז געלונגען דעם קראַנקען צו ברענגען מאָמענטאַל צום באַקטאָר און מען האָט איהם אויך געלעגט אין אַ ספּעציעלער אַבטײלונג בײַ דער קראַנקען־קאַסע בין ער װעט קומען צו זיך. מאָמענטאַל זענען געריפֿען געװאָרען עטליכע צאָהן־דאָקטוירים, װעלכע האָבען אויף דעם קראַנקען דורכגעפֿיהרט אַנ'אָפּעראַציע מיט'ן צװעק אַרױסצונעמען איהם דעם געגענשטאַנד, װעלכער איז איהם געבליבען שטעקען אין האַלז.

די אָפּעראַציע האָט זיך נישט אײַנגעגעבען און עס איז בשום אופֿן נישט געלונגען אַרױסצונעמען בײַ פּאַלאַק'ן דעם געגענשטאַנד.

נאָך אַ בעראַטונג פֿון עטליכע דאָקטוירים איז בעשלאָסען געװאָרען דעם קראַנקען אַבצושיקען אין װאַרשאַװער אוניװערזיטעט, װאו עס איז אויף איהם דורכגעפֿיהרט געװאָרען אַ צװײטע אָפּעראַציע אויפ'ן קאָסטען פֿון דער קראַנקען קאַסע.

די אָפּעראַציע איז אַרוגעד מיט ערפֿאָלג און דער געגענשטאַנד איז אַרױסגענומען געװאָרען.

װעגען סאָלאָמאָנ'ס „מיליאָנען־ירושה"
(אַ בריף אין רעדאַקציע)

געעהרטער ה' רעדאַקטאָר!

אין אַ װאַרשאַװער צײַטונג איז געדרוקט אַ ידיעה, אַז איך, דער אונטערגעשריבענער, בין אײנער פֿון די קאַנדידאַטען צו בעקומען אַ טײל פֿון דער מיליאָנען־ירושה פֿון אַמעריקאַנער יוד סאָלאָמאָן, װעגען װעלכען עס האָט מיט 2 װאָכען צוריק אויך געשריבען דאָס „לאָדזער טאַגעבלאַט". דערבײַ איז אין דער ידיעה אין דער װאַרשאַװער צײַטונג אויך אָנגעגעבען געװאָרען מײַן אַדרעס. פֿונקט װי די אַדרעס מײַנע װאָלט שוין נױטיג געװען צו פֿערעפֿענטליכען, כדי מען זאָל מיר װיסען װאו אױסצוצאָהלען!...

דאָס פֿערעפֿענטליכען מײַן נאָמען און אַדרעס האָט גורם געװען, אַז איך זאָל בעקומען בריף פֿון סאָלאָמאָנאָװיטש'ס בארבע כנפֿות פּױלען. יעדען טאָג ברענגט מיר די פּאָסט בריף, און װעלכע מען טיטולירט מיך „געעהרטער אָרט־ליבער ס־וב", און מען לײגט מיר געמײנזאַם צו פֿערשטעהן, זיך װעגען דער אַקציע, װי אַזוי צו בעקומען די מיליאָנען.

אויפ'ן דאָזיגען װעג מוז איך מיט צו אַלע סאָלאָמאָנאָװיטש'עס אין דער װעלט זאָגן, דאָס שרײַבען בריף צו מיר װעגען דער ירושה איז דערװײל נאָך פֿריהצײַטיג.

מיר װעלען אַבסאָלוט צו װאַרטען בין עס װעט זיך אַרױסװײַזען: 1) צי דער יוד סאָלאָמאָן, װעלכען די אַמעריקאַנער רעגירונג איז שולדיג מיליאָנען דאָלאַרען שטאַמט פֿון פּױלען און 2) צי האָט די אַמעריקאַנער רעגירונג בדעה דאָס געלד אױסצוצאָהלען און 3) צי מיר זײַנען בכלל זײַנע קרובים.

מיט הויך אַכטונג
י. סאָלאָמאָנאָװיטש
לאָדז, פּאָלודניאָװאַ 20

טעאַטער סקאַלאַ
צעגעלניאַנאַ 18.
גאַסטשפּילען פֿון בערימטען אַרטיסט
יוליוס אַדלער
צוזאַמען מיט זײַן אױסגעצײכענטען אַנסאַמבל: פֿרױען: הרסה, האַליטש, סאַלמאַן, מאָדערסאָן, רעגינאַ, שאַיקעװיטש, מענער: האַמבורגער, לואי, קורץ, קאַן קראַנק, שטאָקפֿעדער, רעטשטײַן און אַנדערע.
הײַנט מאָנטאַג, דעם 21־טען פֿעבּרואַר 8.30 אָװענד
גרויסע פּאָפּולערע פֿאָרשטעלונג צו ביליגע פּרײַזען
קאַרל גוצקאָװ'ס בעריהמטע טראַגעדיע צום לעצטען מאָל
אוריאַל אַקאָסטאַ
הױפּט־ראָל אַקאָסטאַ—יוליוס אַדלער.
בילעטען אין קאַסע פֿון טעאַטער ■ אימפּרעסאַריאָ: א. שטאָקפֿעדער.
אַנאָנס: די קומענדיגע פּרעמיערע. קומט פֿאָר פֿרײַטאָג ד. 25. פֿעבּרואַר ה. י.

לאדזער ראבינאט מבקר-חולה דעם ראדאשיצער רבי שליט"א.

(:) דער געזונדהייטסשטאנד פון ראדאשיצער רבי ר' אליעזר דוד, וואס האט אין דער פערגאנגענער וואך אויסגעוויזען צו פערבעסערן זיך, פאר-ערגערט זיך מסרר אזוי, אז דער חולה ליידט פון מורא'דיגע יסורים און ווערט פון טאג צו טאג שוואכער.

לויט'ן וואונש פון ראדאשיצער רבי איז געלאזען צו איהם איינגעלאדען געווארען דער לאדזער ראבינאט. עס זענען געקומען די מורה-הוראה'ס משה דאמב, ליבוש ראזענבערג, משה מנחם סגאל און מ-דלי-נימן קרול. דעם קראנקען רבי'נס זיהן, וועלכע טרעטען נישט אפ פון חולה'ס בעט האבען איבערגעגעבען די לאדזער מורה-הוראה'ס, אז דעם פערגאנגענעם מיטוואך האבען די חסידים פון ראדאשיצער רבי'ן גוזר-תענית געווען פאר'ן רבי'נס געזונד ווערען.

דער לאדזער ראבינאט האט געהאט בדעה צו ערקלערען א תענית פאר'ן רבי'נס געזונד ווערען.

* * *

די ראדאשיצער חסידים פון לאדז האבען אויף זיך גענומען אויף היינט מצבמאג אבצוהאלטען א תענית ווי אויך צו זאגען תהלים פאר'ן געזונד פון ראדאשיצער רבי'ן.

בעהייצונגס-מאטעריאלען פאר ארבייטסלאזע.

(ט) דער מאגיסטראט טיילט מיט, אז אין דער קומענדיגער וואך, פון 21-טען ביז'ן 26-טען פעברואר 1927, צווישען 2 און 3 נאכמיטאג וועט זיך אנהויבען דאס ארויסגעבען טאלאנען פיזישע ארבייטסלאזע, וועלכע האבען פאמיליעס. עס וועלען אויך ארויסגעגעבען ווערען טאלאנען אויף בעהייצונג.

די טאלאנען וועלען ארויסגעגעבען ווערען אין די ביוראס 1, 2, 3 פון באזארנא 5, אין דער IV-טער ביורא ראקאמשינער 10—12, און אין דער V-טער ביורא אויף זשעראמסקי 74—76.

מיט'ן טאלאן דארף מען זיך ווענדען אין לאגער אין פאזנאנסקי'ס פאבריק אויף רוג אגראדאווא און רוג צמענטארנא.

ביים איבערגעבען דעם טאלאן דארף מען ווייזען א פאס.

דער ארגאניזאציאנס-קאמיטעט אין לאדז
צו דער אויפנאהמע פון וול. זשאבאטינסקי.

היינט 8 א זייגער אין אוונט ווערט אין לאקאל פון „ירדניה" (פאלודניאווא 36) צוזאמענגערופען א בעראטונג פון ציוניסטישע אינסטיטוציעס און פערייניגען מיט'ן צוועק צו ארגאניזירען א זשאבאטינסקי אויפנאהמע אין לאדז.

די לאדזער רעוויזיאניסטישע גרופע האט בעשלאסען צו ארגאניזירען זשאבאטינסקי'ס אויפנאהמע אהן שום פאראדען און איינצולאדען צו דער מיטארבייט פאלקיסטישע ציוניסטען, און אזעלכע אינסטיטוציעס, וואס שטעהען אויף א פרינציפיעל-ציוניסטישען שטאנדפונקט.

צו דער היינטיגער בעראטונג זיינען איינגעלאדען געווארען פאלגענדע ציוניסטישע אינסטיטוציעס און פערייניגען: „קרן-היסוד", קק"ל „על המשמר", „החלוץ המרכזי", בר כוכבא", „ירדניה". „האנדווערקער - פערבאנד", „תרבות", „השחר", „הזמיר" א. א. וו.

א נדר פון 500 דאלאר
פערקויפט פאר 15 גראשן.

(§) אויף קאנסטאנטינער 25 וואוינט די אלמנה פ-עהליך מיט איהר 20-יעהריגע טאכטער זינע. אזוי ווי די אלמנה האט געוואלט געבען דער טאכטער א געהעריגען נדן, האט זי אנגעהויבען אבצושפארען געלד און עס בעהאלטען אהן וויסען פון דער טאכטער אין א לעדיג פלעשעל פון עסיג אונטער'ן פענסטער. די טאכטער האט אויפמערקזאם געמאכט עטליכע מאל די מוטער, אז מ'דארף פערקויפען די פלעשער.. אבער צוזאמענגענומען, ווען די פרוי פרעהליך איז געווען אין דער שטאט, האט די טאכטער ארויסגערופען א האנדלארויש און איהם פערקויפט די ריעשט פלעשער פאר 15 גראשען. ווען די מוטער איז צוריקגעקומען און האט געוואלט אין פלעשעל א-ביסל צולעגען נאך א דאלאר, האט זי בעמערקט, אז דאס פלעשעל איז נישטא. אויף דער פראגע, האט די טאכטער דערצעהלט, אז זי האט זיי פערקויפט. די פרוי פרעהליך האט דאן בעקומען א היסטערישען אטאק, און כסדר גע'חלש'ט מ'האט אלארמירט די שכנים און די פא גאגאוויע, וועלכע האט איהר ערטיילט הילף. ווען פרוי פ. איז געקומען צום בעוואוסטזיין, האט זי ערשט אלעמען ענטדעקט דעם סוד, אז אין פלעשעל האט זי געהאט אנגעזאמעלט 500 דאלאר אלס נדן פאר איהר טאכטער. מ'האט באלד מודיע געווען וועגען פאל דער פאליציי. ...עמען שריט צו ענטדעקען דעם הענדלער.

—o—

א אונגעוועהנליכער מארד
וואס א רוסישער סטודענט איז בעגאנגען אין נאמען פון ניטשעס טעאריע.

די רוסישע בלעטער ברענגען א אינטערעסאנטען פאקט פון א הענט-צייטיגען ראסקאלניקאוו. א 19-יעהריגער סטודענט, א געוויסער אלאמאוו, מיט א קורצער צייט צוריק בעגאנגען אין דער שטאט איפא א מארד, אויף אן אונגעוועהנליכען אופן.

אין א דיסקוסיע צווישען א גרופע סטודענטען וועגען ניטשע'ס פילאזאפישער טעאריע, האט אלאמאוו ערקלערט, אז א שטארקער מענש האט דאס רעכט זיך צו שטעלען העכער איבער אלע מאראלישע געזעצען.

— וואלסט אזוי ווייט געגאנגען אין דיין אנשויאונג ביז צו ערמארדען א מענש? — האט איהם געפרעגט איינער פון די סטודענטען.

— געוויס, האט אלאמאוו געענטפערט. די דיסקוטירענדע גרופע האט אנגענומען אלאמאוו'ס ווערטער אלס שפאס און איינע א 16-יעהריגע סטודענטקע, א געוויסע שיקאווא, האט זיך אפילו ערקלערט פאר גרייט צו ברענגען זיך אלס קרבן פון אלאמאוו'ס אנשויאונג.

עס איז ארומגעגאנגען געווארען נעכט מיט אלע פרטים דער איינפאל און דאס מיידעל האט אפילו אנגעשריבען א שריפטליכע ערקלערונג, אין וועלכער זי ערקלערט, אז אין איהר טויט קען מען קיינעם נישט בעשולדיגען.

אויף דער פראגע פון די קאלעגען האט אלאמאוו ערקלערט, אז נאכ'ן אויספיהרען דעם מארד וועט ער קיין שום געוויסענסביסען נישט פיהלען און האט צוגעגעבען, אז ער וועט אפילו אויסטרינקען 2 גלעזלעך ביר, וועט דערנאך געהן אין קינא און אין אלץ פערגעסען.

אלע אנוועזענדע האבען געשמייכלט, אז דאס אלץ איז נישט מעהר, ווי א שפאס, אבער צו דער אבגעמאכטער שעה האט זיך אלאמאוו בעוויזען אין דער וואוינונג פון דער סטודענטקע שיקאווא מיט א לאנג פינויש מעסער אין דער האנד און נישט אויס-ווארטענדיג קיין ווארט האט ער ארויינגעשטעקט דאס מעסער אין הארץ פון דעם מיידעל. אזוי גיך, אז די אנוועזענדע סטודענטען האבען נאך געוויזען אפצוועהרען דאס אונגליקליכע מיידעל.

דער מערדער האט שפעטער פונקטליך אויסגעפיהרט אלע פרטים פון זיין פראגראם. האט זיך צוגעטרונקען מיט ביר, איז אוועק אין קינא און צוזאמענגענומען האט ער זיך געמאלדען צו דער פאליציי, דאס געריכט האט איהם פערארורטיילט אויף 9 יאהר תפיסה.

ס'איז שוין ערשינען
„דער יתום" №4
מיט פאלגענדען רייכען, אילוסטרירטען אינהאלט:
די"ר. ל. ריגער: א וויכטיגער פאסטולאט פון דער יודישער ערציהונגס-ארבייט.
דאצ. ד"ר חל. שעגאיך: די הויפט-בעדינגונגען פאר ענטוויקלונג פון קינדער-ערגאניזאציע (סוף).
ד"ר ל. פריבולסקי: וועגערישע קראנקהייטען ביי קינדער.
ב. טעפליצקא: „געבער" און „נעהמער".
ד"ר ד. מארגוליס: די שונאים פון אונזערע קינדער.
מ. ח. רומקאווסקי: ווען וועט ענדליך די לאדזער קהלה - פערוואלטונג אויספיהרען איהרע התחיבות'ן?
הולדא קלאק: בילדער פון לאדזער יוד. פרויען-שוץ-פעראיין (IV-טע סעריע).
א. שלעזינגער: א קראנץ פערל פון תלמוד און מדרשים.
א. מיק: ראטקעטען.
„סאציאל-געזעלשאפטליכער שפיגעל: „ארט".
בעריכטען פון געז. אינסטיטוציעס: פלענער-זיצונג פונ'ם ראט פון דער צענטר. געז. פאר יתומים - פערזארגונג אין ווארשא.
„גאלעריע פון היינטיגע און אמאליגע לאדזער כלל-טוער": גוסטאוו לינדענפעלד.
פערשידענעס.
„שטימען פון פאלק: א לעזער: א ענטפער דעם „לאדזער תושב". ט. ב.: א בריף צום רעדאקטער.
בילדער.
מודעות.
פרייז 1 זלאטי
צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערשפרייטער, ביי מ. גורין, נאחאטמינסקא 15, ביי ל. איציקסאן, פיעטריקאווער 19, און אין ארמיני „דער יתום", שענקעוויטשא 3/5.

אלס סובל'אהאטאר
זוך איך צו מיטען א שטוב מיט א קוך וועגנטולעל 2 שטובען מיט א בעזונדערען איינגאנג אין צענטרום פון שטאט. אפערטען אבצוגעבען אין דער אדמיניס. פון „לאדזער טאגעבלאט" אונטער „ל." 670.

פיל געלט פערדינען!
קאן יעדער ערלערנענדיג איינס פון מיינע 45 כעמיש ארטיקלען, וועלכע איך ערלערן גרינדליך און גוט. פאדערט פראספעקטען אומזיסט.
A. BLACHAR, Dereczyn
pow. slonim.

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצער, ניי-מאשינען, גארדעראבען א.ז.וו.
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן נארוטאוויטש 19 (דזיעלנא)
אין מעבעל-געוועלב (פריוו.-וואוינ.) שטענקעוויטש 29 ביי מיר איז שטענדיג פערש. גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr Feliks Bornstein
Cegielniana 4
טעלעפאן 34-90.
ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנק
נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

Dr H. Spira-Bornsteinowa
Cegielniana 4
טעלעפאן 34-90.
ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנק
נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

לעטשניצע
17 זגערסקא 17, טעל. 16-33.
אלערליי קראנקהייטען ווערען עפפאנגען דורך ספעציאליסטען-דאקטוירים פון 9 פריה ביז 6 אוונט.—מאסאזש, עלעקטריזאציע, פאקען-שטעלען, קינסטליכע בערגזאן-בעשטראלונגען, אימפונגען נעגען שקארלאטינע.

עד מתי עצל תשכב?
ווי לאנג וועסטו ווערען מיט דיינע יעצטיגע און פאר מלחמה ווייטיגען?
מתי תקום משנתיך?
ווען וועט איהר קומען אין ביורא
פיעטריקאווער 17
2-טען הויף פארטער דורכגאנג זאכאדניא 52 וואו מען ערלעדיגט אלערליי ביזנעס לויט'ן אויסוואהל. קלאזולעס זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען. אפעלאציעס, אפאזיציעס, אדמיניסטראציעס, רעקורסען — ווענעוסאנצעסיעס, פעטער אין קאמיסאר.-זשאנדו, ביטעס אין אלע פאליציי-בעצירקען. שוותפות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערוויזיעס, אקטען דאראוויזעס. קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. שנעל, רעעל און ביליג!
מיט אכטונג י. מאנעלא רעכטסקאנסולענט
פיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

Dr. med. H. LEICHTER
קאנסטאנטינער 9, רוג זאכאדניא
טעל. 49-66.
צאהן-כירורג
ספעצ. פון כירורגישע קראנקהייטען ווי שטעמנקעס, ציסטען, דושענפלעס, צאהן-פיסטעלעס א.ז.וו.
נעמט אן פון 1-3 און פון 7-9 אוו. זונטאג 10-12.

וויכטיג פאר דאמען!!!
מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטסטע היטע איבערארבייטע איך אויף גאנצליך ניי. געדענקט די אדרעס:
23 זאוואדזקי 23
אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.
ווערען געמאכט זיידענע, פילץ מיט זיידע אויף פילץ-היטע אין אלע פארבען אין פיינסטער אויספיהרונג „TOLA".
נאר פאר 2.50 זל.
בעמ. נאר פאר 7 זל.

לעטשניצע
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
און צאהן-ערצטל.-קאבינעט
„SANITAS"
צעגעלניאנא 29, טעל. 44-51.
בעראטונג 3 זל.

אדערט איבעראל!

נאר פאטענטירטע
פעלד-בעטען
פערזעהן מיט דער פאבריקס-מארקע
Palma-Patent
פאר וועלכע מיר גאראנטירען.
אויך שטעהט אויף לאגער אין א גרויסער אויסוואהל: ניקעל-בעטען קינדער-בעטען, אמעריקאנעס, קינדער-וועגעלעך, הילצערנע סינדער-בענקלעך, שאטקאטעס און געבעטע מאטראצען.
ביליגסטע פרייזען! • רעעלסטע בעהאנדלונג!
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 31-85.

זעזאניעס
אויפ'ן פאראטעק אבראמאווי
פאר'ן יאהר 1926
שרייבט דאס רעכטס-קאנסולענטען-ביורא
זינגער, זאכאדניא 36
— דער טערמין איז ביז'ן 15 ד. ח. —

„די געהיימניש פון יענער נאכט..."

איז דער נאמען פון וואונדערבאר-אינטערעסאנטען ראמאן פון לאדזער לעבען, וואס דרוקט זיך אין „לאדזער טאגעבלאט".
דאס איז א ראמאן פול מיט לעבען, פול מיט שפאנענדער אקציע, פראכטפולע שילדערונגען און אויסטערלישע איבערלעבענישען, פול מיט שטויננענדע און אטעם-פערכאפענדע פאסירונגען.
דער ראמאן „די געהיימניש פון יענער נאכט..." איז געשריבען אין א מיסטעריעזער, אנציהענדער פארם און לייענט זיך מיט גרויס פערגעניגען און אינטערעס.
פערפעהלט נישט צו לייענען טעגליך דעם ראמאן (זעה 4-טע זייט)
איהר וועט דאס זיכער נישט בעדויערן.

אבאנעמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעלגיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר.
אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גראשען, פריטאג 24 גר., אין טעקסט 49 גר., פריטאג 60 גר., נאכ'ן טעקסט 12 גר., פריטאג 18 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. צווישען דער שטאט—מיט 50% טייערער. ... נישט ארויסגעגעבען קען ראבאט

Redaktor-wydawca: E. Hamburski — Tłocznia E. i M. Hamburskich w Łodzi. Piotrkowska 16